

DAGSORDEN Fylkesutvalget d. 17-09-2024

Mødedato Tirsdag d. 17. september 2024 kl. 11:30

Mødested Ankerkvartalet, Haakon VIIIs gate 9, 4005 Stavanger, Fylkesutvalgssalen

Indholdsfortegnelse

Møtedokumenter.....	3
PS 133/2024 Godkjenning av protokoll fra fylkesutvalgets møte 27. august 2024.....	5
PS 134/2024 Bymiljøpakken - Fv. 334 Oalsgata og Rv. 44 krysstiltak Stangeland er klar for utlysning.....	6
PS 135/2024 Svar på høring av forslag til endring av tidsfrist i tunnelsikkerhetsforskriftene.....	12
PS 136/2024 Bru til Vassøy - Videre arbeid.....	23
PS 137/2024 Høring - tilskudd til bredbånd etter 2024.....	30
PS 138/2024 Lund kommune - gnr. 27, bnr. 28 - riving av Nystedveien 2 - klage på vedtak.....	35
PS 139/2024 Forslag til endringer i spillemiddelordningen for anlegg til idrett og fysisk aktivitet - h.....	45
PS 140/2024 Klage på vedtak - Tiltaksutvikling program for folkehelsearbeid 2024-2026 - Kvitsøy.....	58
PS 141/2024 Høringssak - Forslag til endringer i energiloven (tidlig saksavslutning mv.).....	64
PS 142/2024 Valg av skjønnsmedlemmer for perioden 1. jan. 2025 til 31. des. 2028.....	72
PS 143/2024 Permisjon fra verv - Mille-Sofie Kvannli (H).....	87
PS 144/2024 Politisk forankring av søknad om vertskap for CPMRs årsmøte 2026.....	91
PS 145/2024 Ryfast - Samferdselsministerens tilbakemelding på mulige løsninger for et nytt takstoj.....	94

Rogaland
fylkeskommune

Møteinnkalling

Utvalg: Fylkesutvalget

Møtested: Ankerkvartalet, Haakon VII's gate 9, 4005 Stavanger,
Fylkesutvalgssalen

Dato: 17.09.2024

Tidspunkt: 11:30

Eventuelt forfall må meldes snarest.

Vararepresentantene møter etter nærmere beskjed.

Forfall meldes harald.eide.ellingsen@rogfk.no.

Dersom det er aktuelt med habilitetsvurdering må man melde fra om dette tidlig, slik at det blir tid til å innhente en juridisk vurdering.

Ole Ueland
Fylkesordfører

Harald Eide Ellingsen
Utvalgssekretær

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/7816-9

Saksbehandler: Harald Eide Ellingsen

Avdeling: Utvalgssekretariat

Godkjenning av protokoll fra fylkesutvalgets møte 27. august 2024

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
133/2024	17.09.2024	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Protokoll fra fylkesutvalgets møte 27. august 2024

Fylkesordførers innstilling

Protokoll fra fylkesutvalgets møte 27. august 2024 godkjennes.

Ole Ueland

fylkesordfører

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/70103-1

Saksbehandler: Olav Andreas Sagen

Avdeling: Samferdselsavdelingen, enhet strategi

Bymiljøpakken - Fv. 334 Oalsgata og Rv. 44 krysstiltak Stangeland er klar for utlysning

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Uvalg
33/2024	04.09.2024	Samferdselsutvalget
134/2024	17.09.2024	Fylkesutvalget
96/2024	24.09.2024	Fylkestinget

Sammendrag

Rogaland fylkeskommune er klar til å lyse ut bygging av Bymiljøpakkeprosjektet «Fv. 334 Oalsgata og rv. 44 krysstiltak Stangeland» vest for Sandnes sentrum.

Oalsgata er et høyt prioritert prosjekt i Bymiljøpakken, som delfinansieres av programområdene sykkel (50%), gange (25%) og trafikkssikkerhet (25%). Prosjektet Krysstiltak Stangeland er prioritert opp i prosjektporteføljen og skilt ut fra et større prosjekt for å bli bygget samtidig med Oalsgata (etter vedtak i styringsgruppen den 8. desember 2021).

Prosjektet er et omfattende bygate-prosjekt (1,6 km) for en hovedinnfartsåre til Sandnes sentrum og skal blant annet sikre en god forbindelse for syklister mellom Sykkeltamvegen og sentrum. I tillegg skal prosjektet gi tryggere fremkommelighet for andre myke trafikanter.

Styringsmålet i Bymiljøpakken for fv.334 Oalsgata og rv.44 krysstiltak Stangeland er på til sammen 750 mill. 2024-kroner, og skal dekke alle kostnader til planlegging, grunnnerv, prosjektering og bygging.

Prosjektet har vært gjennom ekstern kvalitetssikring.

Fylkesdirektørens innstilling

Utlysning av kontrakt for bygging av prosjektet «Bymiljøpakken fv. 334 Oalsgata og rv. 44 Krysstiltak Stangeland» godkjennes.

Gunn Claire Westad

Fylkesdirektør

Stine Haave Åsland

Samferdselsdirektør

Bakgrunn for saken

Fylkestinget skal godkjenne alle fylkesveiprosjekter med en verdi over 250 mill. kroner (eks. mva.). før kontrakten til prosjektet kan lyse ut.

Fylkesdirektøren ber om å få lyse ut Bymiljøpakken fv. 334 Oalsgata og rv. 44 Krysstiltak Stangeland. Prosjektet finansieres av Bymiljøpakken og har et samlet styringsmål på 750 millioner 2024-kroner.

Problemstilling

Fylkestinget må ta stilling til om fylkesdirektøren kan lyse ut konkurransegrunnlaget på anbud og deretter signere kontrakt for prosjektet «Bymiljøpakken fv. 334 Oalsgata og rv. 44 Krysstiltak Stangeland».

Saksopplysninger

Planhistorikk og status

Reguleringsplanen for prosjektet «Bymiljøpakken fv. 334 Oalsgata»

(Plan-ID 201708) ble utarbeidet av Statens vegvesen før regionreformen. Rogaland fylkeskommune overtok prosjektet 01.01.2020. Planen ble sluttbehandlet i Sandnes kommunestyre 25.05.2020. Et premiss for planen er at krysstiltak Stangeland bygges ut samtidig som Oalsgata, noe styringsgruppen i Bymiljøpakken vedtok i møte den 8. desember 2021.

Reguleringsplanen for prosjektet «rv. 44 Krysstiltak Stangeland» (Plan-ID 2007115) ble vedtatt 19.06.2017. Krysstiltaket er en avgrenset del av denne reguleringsplanen (østsiden av E39).

Prosjektene Oalsgata og krysstiltak Stangeland er dermed samlet som ett prosjekt i utlysning av prosjekteringsoppdrag til konsulent, og fremstilles samlet i modeller, tegninger og konkurransegrunnlag.

Beskrivelse av prosjektet

Prosjektet skal sikre en god forbindelse for syklister og andre myke trafikanter mellom Sykkeltamvegen og Sandnes sentrum. Prosjektet vil blant annet gi tryggere skolevei. I tillegg skal flere tilgrensende kommunale gater oppgraderes.

På Stangeland kommer nytt kryss og rundkjøring ved Solavegen, med to nye kulverter for myke trafikanter, samt ny sykkelløsning i overgangen mellom Sykkeltamvegen og øverste del av Oalsgata (figur 1).

Oalsgata er i dag en ulykkesbelastet strekning, og trafikksikkerheten blir bedre både for dem som ferdes langs gata og på tvers av gata. Sanering av adkomster

og stenging av kryss er en forutsetning for å oppnå tilfredsstillende trafiksikkerhet, og det skal gjennomføres tiltak på sidevegnettet for å sikre nye adkomstløsninger. Figur 2 viser ny sykkelløsning og lysregulering ved Stangeland Mølle.

Utbyggingsområdet er 1,6 kilometer, fra E39 i vest, og til Elvegata i Sandnes sentrum i øst. Prosjektet skal også utbedre vann- og avløpsnett og etablere ny belysning på hele strekningen.

Figur 1: Oversiktsbilde av fremtidig situasjon med utbygd krysstiltak Stangeland, to nye kulverter for myke trafikanter, ny sykkelløsning fra sykkelstamvegen og øverste del av Oalsgata.

Figur 2: Illustrasjon av ny sykkelløsning/lysregulering midt i Oalsgata (ved Stangeland Mølle).

Ekstern kvalitetssikring

Det er utført en ekstern gjennomgang av prosjektet. Dovre Group Consulting AS har vært kvalitetssikrer. Dovre har utstrakt erfaring i evaluering av kompliserte samferdselsprosjekter, og gikk gjennom prosjektet i perioden juni-september 2023. Ferdig rapport forelå i september 2023.

Ekstern kvalitetssikring har påpekt usikkerhet på grunn av prosjektets kompleksitet. På denne bakgrunn har Bymiljøpakken økt opprinnelig styringsmål med 40 millioner kr (Styringsgruppemøte 5. juni 2024).

Finansiering

Prosjektet skal finansieres av Bymiljøpakken. Oalsgata delfinansieres av programområdene sykkel (50%), gange (25%) og trafiksikkerhet (25%). Krysstiltak Stangeland er prioritert opp i Bymiljøpakkens portefølje og skilt ut fra et større prosjekt, for å bli bygget samtidig med Oalsgata (etter vedtak i styringsgruppen den 8. desember 2021).

Bymiljøpakken har vedtatt et styringsmål på til sammen 750 millioner 2024-kroner.

Framdrift

Forutsatt at konkurransegrunnlaget blir klart for utlysning høsten 2024, tas det sikte på byggestart i 2025. Det planlegges markedsmøte høsten 2024. Anslått byggetid er to til tre år.

Fylkesdirektørens vurderinger

Prosjektet fv. 334 Oalsgata og rv. 44 krysstiltak Stangeland er et høyt prioritert prosjekt og finansieres av Bymiljøpakken. Prosjektet har et styringsmål i Bymiljøpakken på 750 mill. 2024-kroner.

Usikkerhetsstyring og risikohåndtering

For gjennomføringen av prosjektet har fylkesdirektøren valgt utførelsesentreprise i henhold til NS8406, som gir Rogaland fylkeskommune bedre kontroll på usikkerhetene. Grunnerverv er en betydelig del av prosjektkostnaden. For å sikre en god prosess for gjennomføring av grunnerverv, samt grensesnitt og faseplanlegging opp mot nærliggende prosjekt og sideveinett, har fylkeskommunen selv hatt hånd om prosjekteringen.

Trafikkavvikling i anleggsperioden

Oalsgata skal ha gjennomgangstrafikk i hele anleggsperioden. Trafikkavvikling legger føringer for hvordan utbyggingen av Oalsgata kan gjennomføres, og

påvirker også byggetiden. Sammen med Sandnes kommune har fylkesdirektøren en samarbeidsgruppe med representanter fra ledelsen, kommunikasjon og byggherrepersonell fra ulike prosjekt som pågår i Sandnes sentrum. Gruppens hovedoppgave er å ivareta trafikksikkerhet og opprettholde tilfredsstillende trafikkavvikling for alle trafikanter. Høyest prioritert er trygg og god fremkommelighet for gående, syklende, kollektivreisende og næringstrafikk. I tillegg skal det sikres god fremkommelighet for utrykningskjøretøy i anleggsperioden.

Kvalitetssikring

Fylkesdirektøren bestilte på eget initiativ en ekstern kvalitetssikring av prosjektet før utlysningen. Kvalitetssikringen er gjennomført og tilbakemeldingene er innarbeidet i prosjektet.

Fylkesdirektøren planlegger markedsmøte høsten 2024. Markedsmøte for prosjektet er etterspurt og bransjen er klar for utlysningen.

Fylkesdirektøren vurderer at prosjektet er godt gjennomarbeidet, og anbefaler at prosjektet lyses ut.

Konklusjon

Fylkesdirektøren vurderer at prosjektet Bymiljøpakken fv. 334 Oalsgata og rv.44 krysstiltak Stangeland er klart for utlysning.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/62045-2

Saksbehandler: Tina Tednes Jacobsen

Avdeling: Samferdselsavdelingen, enhet strategi

Svar på høring av forslag til endring av tidsfrist i tunnelsikkerhetsforskriftene

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
35/2024	04.09.2024	Samferdselsutvalget
135/2024	17.09.2024	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Høringsbrev - forslag til endring av tidsfrister i tunnelsikkerhetsforskriftene
- 2 Høringsnotat - endring av tidsfrister i tunnelsikkerhetsforskriftene

Sammendrag

Statens vegvesen ved Vegdirektoratet fremmer på oppdrag fra Samferdselsdepartementet forslag om endring av fristene i tunnelsikkerhetsforskriftene. Vegdirektoratet tilrår at tunnelsikkerhetsforskriftene endres slik at tidsfrister for utbedring av tunnelene som omfattes av forskriftene utsettes, og har utformet forslag til endringsforskrifter i tråd med denne tilrådommen.

Tunnelutbedringene skal utføres innen en forskriftsfestet frist. For riksveg skulle arbeidet vært fullført innen 30. april 2019, for tunnelene på fylkes- og kommunalt vegnett i Oslo skal tunnelutbedringene ferdigstilles senest innen 1. januar 2025. Forslag til endringer fører til at fristen utsettes til 1. januar 2033 med mulighet til å forlenge fristen med ti år på grunn av stor tunnelmasse.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Rogaland fylkeskommune gir innspill til revidering av retningslinjer i tråd med saksframlegget
2. Rogaland fylkeskommune støtter de foreslåtte forskriftsendringene
3. Rogaland fylkeskommune ber staten om å gi økt kompensasjon til tunneloppgradering som gjør fylkeskommunene i stand til å oppgradere tunnelene i henhold til tunnelsikkerhetsforskriften

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Stine Haave Åsland

samferdselsdirektør

Bakgrunn for saken

Statens vegvesen ved Vegdirektoratet har sendt forslag til endringer i forskrift av 15. mai 2007 nr. 517 om minimum sikkerhetskrav til visse vegtunneler (tunnelsikkerhetsforskriften) og endringer i forskrift av 10. desember 2014 nr. 1566 om minimum sikkerhetskrav til visse tunneler på fylkesvegnettet og kommunalt vegnett i Oslo (tunnelsikkerhetsforskrift for fylkesveg m.m.) på høring.

Vegdirektoratet tilrår at tunnelsikkerhetsforskriftene endres slik at tidsfrister for utbedring av tunnelene som omfattes av forskriftene utsettes, og har derfor utformet forslag til endringsforskrifter i tråd med denne tilrådommen. Høringsinstansene bes spesielt om å vurdere og eventuelt komme med synspunkter på de utsatte fristene som er foreslått.

Rogaland fylkeskommune er i tillegg bedt om å rapportere på følgende fra Vegdirektoratet:

1. Antall tunneler som skal utbedres (totalt antall tunneler med ÅDT over 300)
2. Antall tunneler som er utbedret
3. Hvilke tunneler gjenstår (navn), lengde og ÅDT
4. Plan for gjennomføring av utbedring av de enkelte gjenstående tunnelene (årstall)

Den opprinnelige høringsfristen var satt til 15. september, men Rogaland fylkeskommune har bedt om utsatt frist til 24. september. Vegdirektoratet vil oversende høringsuttalelsene til endelig behandling i Samferdselsdepartementet.

Problemstilling

Rogaland fylkeskommune skal gi innspill til Vegdirektoratets forslag til forskriftsendringer.

Saksopplysninger

Denne høringen gjelder endring av forskriftsfestede tidsfrister for utbedring av tunneler på riks-, fylkesveg og kommunalt vegnett i Oslo. Tidsfristene som foreslås endret er fastsatt i forskrift 15. mai 2007 nr. 517 om minimum sikkerhetskrav til visse vegtunneler (tunnelsikkerhetsforskriften) § 14 og i forskrift 10. desember 2014 nr. 1566 om minimum sikkerhetskrav til visse tunneler på fylkesvegnettet og kommunalt vegnett i Oslo (tunnelsikkerhetsforskrift for fylkesveg m.m.) § 12.

Tunnelsikkerhetsforskriften § 14 fjerde ledd og tunnelsikkerhetsforskrift for fylkesveg m.m. § 12 tredje ledd stiller krav til at vegmyndighetene skal utbedre visse tunneler på eget vegnett, slik at tunnelene tilfredsstiller forskriftens krav til minimum sikkerhetsnivå. Forskriften stiller blant annet krav til avløpssystemer, slokkevann, normalbelysning og tilrettelegging for evakuering.

Tunnelutbedringene skal utføres innen en forskriftsfestet frist. For riksveg skulle arbeidet vært fullført innen 30. april 2019, for tunnelene på fylkes- og kommunalt vegnett i Oslo skal tunnelutbedringene ferdigstilles senest innen 1. januar 2025.

Det gjenstår fortsatt et større antall tunneler som ikke er utbedret både på riks- og fylkesveg. Det er flere årsaker til at ikke flere tunneler er oppgradert. Blant annet vises det til at det er behov for tyngre og mer kostbare utbedringstiltak enn tidligere antatt for å oppfylle forskriftenes minstekrav, og retningslinjer er blitt revidert flere ganger som følge av standardendringer.

Vegdirektoratet har tidligere konsultert fylkeskommunene og Oslo kommune om det er behov for en utsettelse av fristen for utbedring av tunneler etter tunnelsikkerhetsforskriften for fylkesveg m.m.

Åtte fylkeskommuner svarte Vegdirektoratet, inkludert Oslo kommune. Svarene ga entydig støtte til forslag om fristforlengelse med hensyn både til antall tunneler som må utbedres, og behovet for å fordele finansieringen over flere år.

Vegdirektoratet vurderer innspillene slik at det er et entydig ønske fra vegmyndighetene om at de forskriftsfestede fristene for tunnelutbedringer på fylkesveg må forlenges. Utfordringene man har støtt på ble ikke forutsett da man gjennomførte tunnelsikkerhetsdirektivet i norsk rett og senere fastsatte tunnelsikkerhetsforskriften for fylkesveg m.m.

Etter en samlet vurdering foreslår derfor Vegdirektoratet nye frister for utbedring av visse tunneler på riksveg, fylkeskommunal veg og kommunale veger i Oslo kommune. Utsettelse av frist for utbedring av tunneler er en vanskelig vurdering opp mot nullvisjonen, som har et langsiktig mål om ingen hardt skadde eller drepte i vegtrafikken.

Forslag til endring i tunnelsikkerhetsforskriften

Hjemmel

Gjeldende tunnelsikkerhetsforskrift er hjemlet i veglova §§ 13 og 62. Det legges til grunn at forskriften også skal hjemles veglova § 16 om drift og vedlikehold av offentlig veg, jf også tilsvarende hjemling i § 16 for tunnelsikkerhetsforskrift for fylkesveg m.m.

§ 14 fjerde ledd

I henhold til forskriftens gjeldende § 14 fjerde ledd skal utbedring av eksisterende tunneler utføres etter en tidsplan og være fullført innen 30. april 2014, men med mulighet for å forlenge denne fristen med fem år på grunn av stor tunnelmasse. Per januar 2024 var 92 av 131 tunneler på TERN-vegnettet (Trans European Road Network, et høykvalitets stamvegnett på tvers av Europa) ferdig utbedret. De 92 tunnelene utgjør en samlet lengde på 184 135 km. 20 av de resterende tunnelene skal erstattes av nye vegprosjekter og skal ikke utbedres. Avbøtende sikkerhetstiltak er iverksatt, under planlegging eller gjennomføring i de gjenstående tunnelene. Per januar 2024 er 27 av 94 tunneler på øvrig riksveg utbedret i henhold til forskriften. Statens vegvesen opplyser at de største utfordringene er i vest hvor om lag 40 riksveg tunneler venter på utbedringer. Med begrensede budsjetter og fortsatt prioritering av TERN mener Statens vegvesen at det ikke vil være mulig å utbedre tunnelene på det øvrige riksvegnettet på denne siden av 2030. På bakgrunn av dette foreslås det å utvide fristene for tunneler på øvrige riksveier i tunnelsikkerhetsforskriften. Vegdirektoratet foreslår at fristen fastsatt i forskriftens § 14 fjerde ledd for utbedring av tunneler på øvrig riksvegnett utvides fra 30. april 2014, med mulighet for å forlenge fristen med fem år, til 1. januar 2033 med mulighet til forlengelse med ti år til 1. januar 2043. Fristen for utbedring av tunneler på TERN, 30. april 2014 med mulighet for forlengelse i 5 år, opprettholdes, da denne reguleres av tunnelsikkerhetsdirektivet.

Ikraftttredelse

Vegdirektoratet legger til grunn at endringsforskriften skal tre i kraft straks.

Forslag til endring i tunnelsikkerhetsforskriften for fylkesveg m.m.*§ 12 tredje ledd*

Gjeldende frist for utbedring av tunneler på fylkesveg m.m. er i § 12 tredje ledd satt til 1. januar 2020 med mulighet for forlengelse til 2025. Vegdirektoratet foreslår at denne fristen for å oppfylle minimumskravene til sikkerhet i forskriftens Vedlegg 1 utsettes til 1. januar 2033. Fylkeskommuner med stor tunnelmasse eller med tunneler med stor kompleksitet kan etter søknad til samme instans gis forlenget frist med ytterligere 10 år til 1. januar 2043. Dette begrunnes med at Statens vegvesens analyser har vist at en ikke vil være i mål med alle tunnelutbedringene innen 2030.

I vurderingen er det både tatt hensyn til trafikantenes og samfunnets behov for sikkerhet i tunneler samt at behovet for bindende nasjonale føringer må balanseres mot fylkeskommunenes og Oslo kommunes handlefrihet.

Ikraftttredelse

Vegdirektoratet legger til grunn at endringsforskriften skal tre i kraft straks.

Konsekvenser*Sikkerhetsmessige konsekvenser*

En utsettelse av tidsfristene i tunnelsikkerhetsforskriften vil få konsekvenser for sikkerheten i tunnelene som blir berørt, sammenlignet med om utbedringen hadde blitt gjennomført innen gjeldende tidsfrister. Ensidig fokus på tunnelutbedringer kan føre til at tunnelsikkerhet prioriteres fremfor sikkerhetstiltak på andre deler av vegnettet. Utsatt frist gir økt fleksibilitet i den overordnede sikkerhetsstyringen i vegnettet.

Forskriften stiller ikke krav til at det iverksettes midlertidige risikoreduserende tiltak i påvente av utbedringen, men dette forstås å være under forutsetning om at utbedringen skjer innen tidsfristen. Dersom fristene forlenges, forventes det at vegeierne vurderer om midlertidige risikoreduserende tiltak kan iverksettes i påvente av utbedring. Dette gjelder også operasjonelle og administrative minstekrav som kan iverksettes uavhengig av den fysiske tunnelutbedringen. Vurdering og evt. innføring av tiltak er også i tråd med vegmyndighetenes ansvar jf. veglova.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Dersom tidsfrister i tunnelsikkerhetsforskriftene utsettes, antas de samlede økonomiske og administrative konsekvensene å bli enklere å håndtere sammenlignet med gjeldende frister for tunnelutbedringer. Det kan komme noen ekstra kostnader til midlertidige avbøtende sikkerhetstiltak frem til tunnelutbedringene er gjennomført. Kostnadene ved tunnelutbedringene vil ikke bli vesentlig endret, men den økonomiske byrden for staten og fylkeskommunene vil bli fordelt på flere år.

Prioriteringen av tunnelprosjekter på riksvei skjer i forbindelse med de årlige statsbudsjettene. Fylkeskommunene prioriterer selv tunnelprosjekter på sine fylkesveier innenfor sine budsjettrammer. Finansieringen av utbedringen av tunneler på fylkesveg etter forskriften skriver Vegdirektoratet kompenseres gjennom det statlige rammetilskuddet.

Kompensasjonen blir fordelt særskilt over inntektssystemet på grunnlag av en beregning som Statens vegvesen har gjort av behovet for kompensasjon til hvert fylke. Med videreføring av kompensasjonen, vil fylkeskommunene bli ferdig kompensert for merutgiftene til tunnelutbedringene i løpet av planperioden 2022-2033, slik at det er lagt opp til Nasjonal Transportplan 2022-2033. Fylkeskommunene og Oslo kommune bes i høringen spesielt vurdere og gi tilbakemelding på om de, basert på disse rammene, vil bli ferdige med utbedringene i sitt fylke innen den nye fristen foreslått satt til 2033, med mulighet for forlengelse til 2043.

Status i Rogaland

Rogaland fylkeskommune har 23 tunneler som omfattes av tunnelsikkerhetsforskriften. I Handlingsprogram for samferdsel i Rogaland 2024-2031 (FT-sak 127/2023) er det lagt inn om lag 830 millioner 2024-kroner til tunneloppgradering etter tunnelsikkerhetsforskriften. Dette gjør tunneloppgraderingsprosjektet til fylkeskommunens desidert største investeringsprosjekt på samferdsel, dersom en ser bort fra Bussveien som er eksternt finansiert. Dette understrekes ved at flere enkelt-tuneller innenfor tunneloppgraderingsprosjektet, har et kostnadsestimat som overgår de største ordinære investeringsprosjektene på fylkesvegnettet.

2 av de 23 tunnelene er allerede oppgradert eller skal oppgraderes i regi av Statens vegvesen (SVV). Dette gjelder Byhaugtunnelen og Hølleslitunnelen, som begge er rekkefølgekrav etter Ryfast-prosjektet. Rogaland fylkeskommune har ansvar for å oppgradere de resterende 21 tunnelene som følge av forskriften. Et av disse tunneloppgraderingsprosjektene er snart ferdigstilt (Frafjordtunnelen).

For å unngå ekstrakostnader og samfunnsbelastningen ved å måtte stenge tunnelene to ganger vil Rogaland fylkeskommune gjennomføre de direkte kravene i tunnelsikkerhetsforskriften og andre påkrevde og/eller sterkt faglig anbefalte tiltak samtidig. Dette innebærer at noen få tunneler blir oppgradert de neste årene. Ut ifra faglige vurderinger knyttet til blant annet risikonivå og mulighet for omkjøring er følgende tunneler prioritert i perioden:

- Fv. 520 Honganvik og Varstad tunnelene
 - Fv. 520 er eneste veg inn til Sauda i vinterhalvåret når veien over Breiborg til Røldal er stengt. Saudafjorden er også relativt ofte islagt.
- Fv. 519 Finnøytunnelen
 - Finnøytunnelen er en undersjøisk tunnel med bratt stigning. Dette gjør tunnelen særlig risikoutsatt. I tillegg er den eneste veiforbindelse til Finnøy og Talgje

Behovet knyttet til tunneloppgraderingsprosjektet er høyere enn rammene, og 16 av de 23 tunnelene som faller inn under forskriften i Rogaland, vil ikke bli oppgradert i handlingsprogramperioden. Tidsplan for de øvrige tunnelene er foreløpig ikke satt.

Oversikt alle tunneler over 500 m og over 300 ÅDT, Rogaland fylkeskommune

	Tunnel	Lengde (m)	ÅDT (trafikkmengde, 2023)	Plan for tunneloppgradering (TOG)
1	Byhaugtunnelen	777	6997	Oppgradert i regi av SVV, overtatt av RogfK i 2023
2	Hølleslitunnelen	800	1500	Planlagt byggestart høsten 2024 i regi av SVV
3	Frafjordtunnelen	3837	450	Ferdig 2023. Innsamling av sluttokumentasjon pågår.
4	Varstadtunnelen	887	984	Utlysning 2025, sammen med Honganvik
5	Honganviktunnelen	1367	984	Utlysning 2025, sammen med Varstad
6	Finnøytunnelen	5800	1920 fra Hanasand til Kryss/1600 fra kryss til Ladstein, Finnøy	I Handlingsprogrammet med finansiering i 2027, ses i sammenheng med Talgje
7	Talgjetunnelen	1500	300	Ses i sammenheng med Finnøy
8	Storhaugtunnelen	1289	9330	-
9	Furelitunnelen	1670	300	-
10	Hillevågstunnelen	518	12 412	-
11	Sildafjelltunnelen	1053	300	-
12	Lysetunnelen	1100	300	-

13	Almenningen	642	888	-
14	Drengstig	1232	888	-
15	Giljajuvet	600	2000	-
16	Hamratunnelen	959	1090	-
17	Gyatunnelen	500	705	-
18	Kleppetunnelen	535	16 613	-
19	Husafjelltunnelen	670	5000	-
20	Karmøytunnelen	Totalt ca. 9000 Løp mot Mjåsund: 3782 Løp mot Håvik: 3948 Løp mot Hellevik: 1156	Løp mot Mjåsund: 5707 Løp mot Håvik: 4864 Løp mot Hellevik: 5208	-
21	Bjønnsberget	1100	705	-
22	Røyr dalen	650	2500	-
23	Bergelandstunnelen	705	14 587	-

Mulig revidering av andre deler av tunnelsikkerhetsforskriften

Høsten 2022 ble det satt i gang et arbeid med å kartlegge behovet for å revidere Tunnelsikkerhetsforskriften for riksveg (TSF). Under drøfting av denne rapporten med Samferdselsdepartementet ble det besluttet å gjøre en tilsvarende kartlegging for Tunnelsikkerhetsforskrift for fylkesveg m.m. (TSFF). Arbeidet med TSFF begynte høsten 2023, og det ble satt sammen en prosjektgruppe med medlemmer fra Statens vegvesen og ulike fylkeskommuner. I prosjektet ble det gjort intervjuer med fagpersoner fra flere fylkeskommuner og andre virksomheter. Det ble sett på hvordan forskriften tolkes og brukes, samt forholdet mot andre forskrifter, deriblant vegnormal N500 Vegtunneler, Forskrift om elektriske lavspenningsanlegg (FEL) og Maskinforskriften. Prosjektgruppen konkluderte med at det er et stort antall forbedringspunkter, deriblant at det er behov for endring av tekst og setningsoppbygging, klarere definisjoner og endring av krav for tilpasning til norsk samfunnsstruktur. Prosjektgruppen anbefaler derfor at forskriften revideres.

Styringsgruppen for prosjektet har orientert om arbeidet og rapporten i møter for Samferdselssjefkollegiet. Våren 2024 ble rapporten levert til Samferdselsdepartementet, og det er departementet som nå må ta stilling til om forskriften skal revideres.

Fylkesdirektørens vurderinger

Rogaland fylkeskommune har 23 tunneler som omfattes av tunnelsikkerhetsforskriften. To av tunnelene skal oppgraderes i regi av Statens vegvesen, og Frafjordtunnelen nærmer seg ferdigstillelse. Dermed gjenstår det 20 tunneler som Rogaland fylkeskommune opprinnelig skulle ha utbedret til 1. januar 2025.

I gjeldende Handlingsprogram for samferdsel i Rogaland 2024-2031 er det lagt opp til å oppgradere ytterlige fire tunneler (Honganvik, Varstad, Talgje og Finnøy). Hvis oppgraderingene skjer etter planlagt framdrift, vil Rogaland fylkeskommune ha 16 tunneler som gjenstår per 1.januar 2032.

Årsaken til at fremdriften ikke går raskere er etter fylkesdirektørens vurderinger sammensatt. Et aspekt er behovet for kompetanse og kapasitet som byggherre, et annet er det økonomiske. En større satsing på tunnel vil måtte innebære økte økonomiske rammer. Videre er prosjektet en konsekvens av statlige krav som staten – gjennom både NTP og Statsbudsjettet har signalisert at de vil finansiere.

Finansieringen som Vegdirektoratet viser til gjennom det statlige rammetilskuddet er ikke nok i dag til å oppgradere alle tunnelene til 2033, som er den foreslåtte utvidede fristen. Om Rogaland fylkeskommune rekker å bli ferdig med alle tunnelene til 2043, synes fylkesdirektøren det er vanskelig å gi et tydelig svar på, men ser på det som utfordrende med tanke på dagens økonomiske rammer og fremtidsutsikter. Rogaland fylkeskommune bør søke Vegdirektoratet om forlenget frist hvis forskriftsendringene trer i kraft.

Det er uheldig at bare et fåtall tunneler blir oppgradert innenfor handlingsprogramperioden, men Rogaland fylkeskommune må også ivareta andre behov på fylkesvegnettet. Rogaland fylkeskommune som vegeier bør vurdere om midlertidige risikoreduserende tiltak kan iverksettes i påvente av utbedring av gjenstående tunneler.

Fylkesdirektøren ser også behov for å se på omfanget av tunnelsikkerhetsforskriften, og ikke bare tidsfristene. Fylkesdirektøren håper dermed at arbeidet som har pågått i regi av prosjektgruppen vil føre til endringer som kan forbedre prosessen med å oppfylle tunnelsikkerhetsforskriften.

Konklusjon

Fylkesdirektøren støtter Vegdirektoratets forslag til forskriftsendringer.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/67824-2

Saksbehandler: Magne Bartlett

Avdeling: Samferdselsavdelingen, enhet strategi

Bru til Vassøy - Videre arbeid

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
43/2024	03.09.2024	Eldrerådet
32/2024	04.09.2024	Samferdselsutvalget
136/2024	17.09.2024	Fylkesutvalget
95/2024	24.09.2024	Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Stavanger kommune - detaljregulering - plan 2819 - bro til Vassøy - Storhaug kommunedel - uttale til planprogram
- 2 Planprogram - PLAN 2819 DETALJREGULERING FOR BRU TIL VASSØY
- 3 Merknadsskjema – Oppstart og høring av planprogram av plan 2819 - detaljregulering for bro til Vassøy
- 4 Notat - Kostandsanslag
- 5 Stavanger kommune - Saksframlegg for plan 2819 - detaljregulering for bro til Vassøy
- 6 Stavanger kommune - vedtak planprogram plan 2819 detaljregulering for bro til Vassøy
- 7 T124050 00001V00002

Sammendrag

Stavanger kommune har vedtatt planprogram for bro til Vassøy. Videre arbeid med å utrede alternativer og utarbeide reguleringsplan er forventet å vare fram til 2029 og koste rundt 30 millioner kroner eks. mva. Grove kostnadsanslag fra forprosjektet viser at det vil koste mellom 1,1 – 1,5 milliarder kroner å bygge bro til Vassøy avhengig av hvilket alternativ som velges. Prosjektet er ikke i tråd med Rogaland fylkeskommunes samferdselsstrategi og handlingsprogram for samferdsel.

Fylkesdirektørens innstilling

Rogaland fylkeskommune bevilger ikke midler til videre arbeid med reguleringsplan for bro til Vassøy.

Gunn Claire Westad
fylkesdirektør

Stine Haave Åsland
samferdselsdirektør

Bakgrunn for saken

Rogaland fylkeskommune gjorde følgende vedtak i sak 135/2021:

1. Rogaland fylkeskommune anmoder Stavanger kommune om å påta seg oppgaven med utarbeidelse av reguleringsplan for Vassøy bro. Kostnadene dekkes av Rogaland fylkeskommune oppad til kr. 5 million.
2. Når godkjent reguleringsplan for Vassøy bro foreligger, vil Rogaland fylkeskommune utarbeide en finansieringsplan. Ved behov for bomfinansiering forutsettes positivt initiativ og vedtak fra Stavanger kommune.
3. Basert på finansieringsplanen vil Rogaland fylkeskommune vedta bygging av Vassøy bro eller fortsatt ferge drift.
4. Rogaland fylkeskommune inviterer Stavanger kommune inn i en politisk arbeidsgruppe for å sikre optimal fremdrift.

Stavanger kommune vedtok planprogram for bro til Vassøy 18.12.2023, og sendte forslag til framdriftsplan og kostnadsestimat for reguleringsprosessen til Rogaland fylkeskommune 29.05.24. Estimert kostnad for resten av planprosessen fram til endelig vedtak av reguleringsplan er 30 millioner kroner eks. mva. Stavanger kommune ber i sitt oversendelsesbrev om at Rogaland fylkeskommune vurderer å overta prosjektet både administrativt og økonomisk.

Problemstilling

Fylkestinget skal i denne saken ta stilling til om og eventuelt hvordan Rogaland fylkeskommune skal arbeide videre med prosjektet.

Saksopplysninger

Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune undertegnet i november 2021 en samarbeidsavtale om arbeid med reguleringsplan for bro til Vassøy. Fylkestinget bevilget en ramme på inntil fem millioner kroner til prosjektet i desember 2021 (FT-sak 135/2021). I avtalen forplikter Stavanger kommune seg til å gjennomføre

forprosjekt og fullføre arbeidet med planprogram fram til det er politisk fastsatt. Avtalen stadfester videre at Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune skal drøfte om reguleringsarbeidet for bro til Vassøy skal fortsette etter dette, og hvordan kostnader til eventuelt videre arbeid skal fordeles.

Etter at kontrakten ble undertegnet gikk Stavanger kommune til anskaffelse av konsulentbistand for gjennomføring av forprosjektet i 2022. Oppdraget ble utlyst i tråd med reglementet for offentlige anskaffelser, og det var selskapet Degree of freedom som ble tildelt oppdraget. Konsulentselskapet har jobbet med oppdraget gjennom 2023, og planprogrammet ble fastsatt av Stavanger bystyre i desember 2023. Konsulentselskapet og Stavanger kommune har siden jobbet med et forslag til framdriftsplan som ble oversendt Rogaland fylkeskommune i mai 2024.

Kontrakten som ble undertegnet i 2021 fritok Stavanger kommune fra å bruke egne midler på forprosjektet og utarbeidelse av planprogram. De har derfor fakturert for egen timebruk til prosjektet, i tillegg til konsulentkostnader. Det gjenstår ca. 600 000 kroner av de bevilgede midlene. De fakturerte kostnadene fordelt mellom Rogaland fylkeskommune, Stavanger kommune og konsulent og er som følger:

Rogaland fylkeskommune:	665 698 kr
Stavanger kommune:	679 800 kr
Konsulent:	2 906 836 kr

Finansiering

Stavanger kommune har skissert en framdriftsplan for prosjektet (vedlegg 7) som legger opp til et reguleringsarbeid som vil pågå fram til og med høsten 2029. Forut for reguleringsprosessen skal det gjøres fullverdige konsekvensutredninger av fire alternative traseer. Anslått kostnad for konsekvensutredning og reguleringsplan er 30 millioner kroner.

Hvordan broen skal finansieres er et sentralt premiss for om prosjektet kan realiseres. Det mest aktuelle er at broen delfinansieres gjennom den statlige fergeavløsningsordningen. Fergeavløsningsmidlene blir beregnet ut fra reduksjonen i tilskudd gjennom inntektssystemet når et ferjesamband blir avløst eller kortet inn av

en bro eller tunnel. Avløsning av et fergesamband vil gi en lavere verdi på kriteriet "normerte fergekostnader" i båt- og fergenøkkelen i inntektssystemet, mens det nye veinettet vil gi økt verdi for kriteriet "vedlikeholdsbehov fylkesvei" i veinøkkelen. Det årlige beløpet med ferjeavløsningsmidler blir altså beregnet som nettoeffekten av disse endringene i inntektssystemet. Rammen for antall år et prosjekt kan motta ferjeavløsningsmidler er i dag 45 år. For at prosjektet skal kunne motta midler fra ferjeavløsningsordningen må fylkeskommunen stå som vegeier.

Ferjeavløsningsordningen er en ordning som er styrt av den til enhver tid sittende regjering. Det er derfor knyttet noe usikkerhet rundt rammene for denne ordningen.

Et annet finansieringsalternativ kan være bompenger. Alternativet forutsetter et positivt vedtak i Stavanger bystyre. Strekningsvis bompengeinnkreving til Vassøy har imidlertid et lavt inntektsgrunnlag.

Finansiering kan videre være en kombinasjon av alternativene over, sammen med bevilgning av fylkesvegmidler.

Grove kostnadsanslag som er gjort, anslår at bygging av bro til Vassøy vil koste mellom 1,1 – 1,5 mrd. kroner basert på hvilket av de fire alternativene som velges. Under detaljering av de forskjellige alternativene kan det dukke opp forhold som vil medføre kostnadsøkninger.

Rogaland fylkeskommune sine styringsdokumenter

Vassøy bro-prosjektet har kommet i stand etter påtrykk fra Stavanger kommune og kommunen har ledet planarbeidet.

Rogaland fylkeskommunes høringssvar til planprogrammet påpekte særlig følgende forhold med utgangspunkt i føringer i regionale planer (vedlegg 1):

- Konsekvenser av at rekkefølgekrav for ny boligbygging oppfylles
- Sammenligningsgrunnlag alternativene mellom (inkludere nullalternativ)
- Utfyllingsmasser, partikkelforurensning, og strømningsforhold
- Ikke prissatte konsekvenser

Stavanger kommune har i sitt merknadsnotat (vedlegg 3) til behandlingen av planprogrammet kommentert forholdene, og det legges i stor grad opp til at forholdene som ble påpekt skal utredes i konsekvensutredningen.

Investeringer til fylkesveg følger av samferdselsstrategien, og handlingsprogrammet for samferdsel. Bro til Vassøy er ikke nevnt i handlingsprogrammet. Dette vil dermed være et unntak fra samferdselsstrategiens hovedregel om at det kun skal planlegges prosjekter som har finansiering i handlingsprogrammet/økonomiplanen.

Et vedtak om videreføring av arbeidet med realisering av fastlandsforbindelse til Vassøy vil medføre unntak fra handlingsprogrammet for samferdsel. Prosjektet vil derfor eventuelt måtte inkluderes i handlingsprogram for samferdsel under kommende revideringer.

Ansvarsfordeling ved eventuelt videre arbeid

Stavanger kommune skriver i oversendelsesbrevet at deres primære ønske er at Rogaland fylkeskommune skal overta prosjektet både administrativt og økonomisk. Hvis Rogaland fylkeskommune ikke er villige til å overta prosjektet på nåværende tidspunkt beskrives det at Stavanger kommune likevel er innstilt på å fortsette prosjektledelsen fram til vedtatt konsekvensutredning. De ber imidlertid Rogaland fylkeskommune påta seg ansvaret med utarbeiding av selve reguleringsplanen. Hvis Stavanger kommune skal lede prosjektet fram til vedtatt KU, ber de om økonomisk bistand til dette. Arbeidet med konsekvensutredning av fire broalternativer er anslått å koste 24 millioner kroner. Rogaland fylkeskommune bes om å dekke dette beløpet i sin helhet. Rogaland fylkeskommune bes også om å ta stilling til om en enklere vippebru eller andre enklere alternativer skal utredes i alternativfasen.

Fylkesdirektørens vurderinger

Fylkesdirektøren registrerer Stavanger kommune sitt ønske om å etablere fastlandsforbindelse til Vassøy. Prosjektet er så langt initiert og styrt av Stavanger kommune. Rogaland fylkeskommune har som regional vegmyndighet bidratt med kompetanse og finansiering av forprosjektet og utarbeiding av planprogrammet som nå er vedtatt.

Rogaland fylkeskommune har ikke prioritert fastlandsforbindelse til Vassøy i handlingsprogram for samferdsel, og har heller ikke økonomisk handlingsrom til å avsette mer penger til prosjektet. Kostnadsanslagene som er lagt fram viser at både planlegging og realisering av dette prosjektet er svært kostbart. Uavhengig av hvilket finansieringsalternativ som velges, er det sannsynlig at fastlandsforbindelse til Vassøy vil medføre kostnader over fylkeskommunalt budsjett. Eventuell videre planlegging og realisering av prosjektet vil derfor måtte gå på bekostning av flere andre prosjekter som er prioritert i gjeldende handlingsprogram.

Fylkesdirektøren anbefaler på bakgrunn av prioriteringene Rogaland fylkeskommunes handlingsprogram for samferdsel og økonomiplanen, og anslått kostnad for planlegging og realisering av fastlandsforbindelse til Vassøy, at Fylkestinget ikke gir sin tilslutning til å gå videre med prosjektet, og at videre arbeid avsluttes.

Hvis Fylkestinget likevel velger å gå videre med prosjektet, mener fylkesdirektøren at ansvaret for videre planlegging av prosjektet, og alle kostnader knyttet til reguleringsprosessen, tilfaller Stavanger kommune, ettersom at dette arbeidet er kommet i stand på deres initiativ. Rogaland fylkeskommune vil da utarbeide en finansieringsplan når prosjektet er modent for det, og basert på denne ta stilling til om det skal bygges bro til Vassøy eller fortsettes med videre ferge drift, jmf. vedtakspunkt 2 og 3 i FT-sak 135/2021.

Konklusjon

Rogaland fylkeskommune bevilger ikke midler til videre arbeid med reguleringsplan for bro til Vassøy.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/77894-1

Saksbehandler: Marit Fosse

Avdeling: Seksjon for næring

Høring - tilskudd til bredbånd etter 2024

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
137/2024	17.09.2024	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Brev fra Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet - Tilskudd til bredbånd etter 2024 - ber om innspill
- 2 Nkom vurdering bredbånd fra 2025
- 3 KS' innspill - Tilskudd til bredbånd etter 2024

Sammendrag

Fylkeskommunene forvalter en tilskuddsordning der det gis støtte til utbygging av bredbånd i områder hvor det ikke er kommersiell interesse for utbygging.

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (DFD) ber om innspill på hvordan tilskuddsordningen for bredbånd skal organiseres etter 2024.

Fylkesdirektørens innstilling

Rogaland fylkeskommune gir følgende uttalelse til høringen:

1. Fylkesutvalget støtter Nasjonal kommunikasjonsmyndighets (Nkom) anbefaling om å erstatte bruke av GBER med en egen notifisert ordning.
2. Fylkeskommunene bør fortsatt administrere tilskuddsordningen for bredbåndsstøtte etter 2024.
3. Fylkesutvalget slutter seg for øvrig til KS' høringsuttalelse om tilskudd til bredbånd etter 2024.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Rune Thele

samfunnsdirektør

Bakgrunn for saken

Ordningen med økonomisk støtte til bredbåndsutbygging skal bidra til utbygging av bredbånd i områder der det ikke er kommersiell interesse for utbygging. Regjeringens mål er at alle husstander og virksomheter i Norge skal ha tilbud om høyhastighetsbredbånd innen utgangen av 2025.

Fylkeskommunene har forvaltningsansvaret for tilskuddordningen, og beslutter hvilke prosjekter som skal få statlig støtte. Fylkeskommunen har også ansvar for at konkurranseutlysning av de aktuelle prosjektene skjer samlet, og at utbygger som skal gjennomføre prosjektet utpekes etter en tilstrekkelig konkurransebasert utvelgelsesmetode, i henhold til statsstøtteregelverket.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) har en faglig veiledningsrolle for bruken av midlene, blant annet når det gjelder spørsmål om statsstøtteregelverket og tredjepartstilgang.

Bredbåndstilskudd regnes som statsstøtte, og er frem til og med 2024 meldt inn under Gruppeunntaksforordningen (GBER) EU No 651/14.

Bredbåndsstøtteordningen, slik den er utformet i dag, gir kun rom for å støtte utbygging til adresser som mangler tilgang til henholdsvis 30 og 100 Mbit/s nedlastingshastighet.

Problemstilling

Fylkesutvalget skal ta stilling til Rogaland fylkeskommunes høringsuttalelse til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet om hvordan en eventuell bredbåndsstøtte skal organiseres etter 2024.

Saksopplysninger

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet skal vurdere hvordan innretningen av eventuell bredbåndsstøtte skal organiseres etter 2024, og har i brev datert 27. juni bedt om innspill. Frist for innspill er 26. august, Rogaland fylkeskommune har fått utsatt svarfrist til 18. september.

Nkom har fått i oppdrag å vurdere alternativer for innretning av bredbåndsstøtte fra 2025 og frem mot 2030. I sitt svar på oppdraget legger de frem fire alternativer:

Alternativ 0, som i dag:

Fortsette slik ordningen er i dag, der fylkeskommunene har ansvar for ordningen og Nkom har en veilederrolle. Rettslig grunnlag vil fortsatt være bruk av GBER.

Alternativ 1, erstatte GBER med notifisert ordning

I stedet for at en anvender GBER som rettslig grunnlag for ordningen slik som i dag, kan man notifisere en egen ordning til ESA. Dette åpner opp for at man kan notifisere en ordning der man kan gi offentlig støtte til områder som i dag har mer enn 100 Mbit/s, men hvor det ikke er mulig med en enkel oppgradering til 1 Gbit/s.

Ved en overgang til notifisering ser Nkom det naturlig at man også ser på organiseringen av ordningen, presentert som alternativ 1a, 1b og 1c.

Alternativ 1a, notifisering og fortsatt administrasjon i fylkene

Dette alternativet viderefører i stor grad dagens ordning og arbeidsfordeling.

Alternativ 1b, notifikasjon hvor Nkom overtar hele ansvaret for ordningen

Dette alternativet innebærer en organisering som er tilnærmet lik den som var i perioden 2014-2017. I denne perioden var det Nkom som tildelte midler basert på søknader fra kommunene, og hvor fylkeskommunene prioriterte. Alternativt kan Nkom overta alt ansvar som fylkene og kommunene har med ordningen i dag, både utvelgelse av områder, dialog med tilbydere og anskaffelsesprosess.

Alternativ 1c, notifikasjon hvor fylkene og Nkom deler på oppgavene

Dette alternativet innebærer en delvis videreføring av dagens organisering, men hvor Nkom overtar noen av oppgavene som fylkene har i dag. Fylkeskommunene beholder lokal dialog, samt den formelle anskaffelsesprosessen.

Alternativ 2, leveringspliktige tjenester

Leveringsplikt innebærer at staten kan pålegge tilbydere å bygge ut til adresser som er vanskelige å nå, for å sikre 100 Mbit/s til alle husstander.

Alternativ 3, kombinasjon av flere av de foregående alternativ

Dette alternativet kan være en kombinasjon av leveringsplikt, for å sikre 100 Mbit/s til alle husstander, sammen med en ordning som gir gigabitdekning til de som har eller får dekning på 100 Mbit/s.

Av disse alternativene anbefaler Nkom at det notifikasjon en ordning som understøtter et mål om gigabitdekning. De mener også at de sterkeste argumenter taler for alternativene *1a notifikasjon og fortsatt administrasjon i fylkene* og *1b notifikasjon hvor Nkom overtar hele ansvaret for ordningen*.

Fylkesdirektøren viser ellers til Nkoms vurderinger og KS' høringsvar på vegne av fylkeskommunene, som er vedlagt saken.

Fylkesdirektørens vurderinger

Bredbåndsstøtteordningen er et viktig virkemiddel, og har betydning for fylkeskommunenes rolle som regional utviklingsaktør. Rogaland fylkeskommune har siden 2020 tildelt 78,7 millioner kr til 45 prosjekter i hele fylket. Arbeidet med ordningen har skjedd i dialog med kommunene, som også har bidratt med lokal

finansiering i et flertall av prosjektene. Administrasjonen i fylkeskommunen har opparbeidet seg kompetanse og erfaring om ordningen, og har også god kontakt med relevante personer i kommuneadministrasjonene.

Muligheten for å bygge på fylkeskommunenes lokal- og regionalkunnskap sikrer målrettet og effektiv bruk av støttemidlene. Fylkesdirektøren mener derfor at fylkeskommunene bør beholde ansvaret for tilskuddsordningen etter 2024.

Å notisere en ordning heller enn å anvende GBER som rettslig grunnlag vil gi større handlingsrom for ordningen, og legge til rette for en fremtidsrettet utbygging av bredbånd i hele landet.

Konklusjon

Fylkeskommunene bør fortsatt ha ansvaret for bredbåndsstøtte fra 2025 og fremover, slik at kunnskap og kompetanse om lokale og regionale forhold videreføres.

Departementet bør notisere en egen ordning for bredbåndsstøtte, heller enn å videreføre bruken av GBER. Dette vil gjøre det mulig å sette mål om gigabitdekning og inkludere tilskudd til mobildekning og arealdekning.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/55922-9

Saksbehandler: Ane Steingilda Alvestad

Avdeling: Seksjon for kulturarv

Lund kommune – Nystedveien 2 - Klage på vedtak om riving

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
138/2024	17.09.2024	Fylkesutvalget

Sammendrag

Saken gjelder klage på Lund kommunes vedtak om riving av et verneverdig bolighus i Nystedveien 2 i Moi sentrum. Eiendommen er del av et større kulturmiljø med både lokale og regionale verneinteresser, og fylkesdirektøren har frarådet tillatelse til riving. Kommunestyret i Lund kommune fattet den 20.06.2024 vedtak om rammetillatelse til riving av bebyggelsen i Nystedveien 2. Tillatelsen ble gitt på noen særlige vilkår. Vedtaket er fattet i strid med faglig råd fra fylkesdirektøren, som derfor foreslår å fremme klage på kommunens vedtak.

Fylkesdirektøren fastholder sin vurdering av at de regionale kulturmiljøverdiene som beskrevet i Regional plan for kulturmiljø tilsier at den aktuelle bebyggelsen bør bevares. Fylkesdirektøren anser dessuten at kommunestyrets vedtak er mangelfullt, og blant annet ikke oppfyller grunnleggende forvaltningsrettslige krav til utredning og begrunnelse.

Fylkesdirektørens innstilling

Fylkesutvalget klager på vedtak gjort av kommunestyret i Lund den 20.06.2024, i sak 046/24. Vedtaket gir tillatelse til riving av verneverdig bebyggelse av vesentlig regional interesse på gnr.27, bnr. 28, Nystedveien 2. på Moi. Vedtaket truer kulturmiljøverdier av vesentlig regional verdi.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Rune Thele

samfunnsdirektør

Bakgrunn for saken

Arkit AS har på vegne av utbygger Moi Panorama AS søkt om rammetillatelse for riving av boligen og uthusene på gnr. 27, bnr. 28, Nystedveien 2, på Moi i Lund kommune. Det er søkt om rammetillatelse for riving, ikke oppføring av nye bygninger på eiendommen. Fylkesdirektøren har som regional kulturmiljømyndighet gitt uttalelse i saken og frarådet riving, se vedlegg 3. Saken legges fram for behandling av fylkesutvalget fordi bygningen er av vesentlig kulturminneverdi i seg selv og som del av et regionalt kulturmiljø.

Rogaland fylkeskommune mottok kommunestyrets vedtak den 02.07.2024. Vedtaket er fattet i strid med faglig råd fra fylkesdirektøren. Fylkesdirektøren har bedt om og fått utsatt klagefrist fram til saken er ferdigbehandlet av fylkesutvalget og protokoll foreligger (vedlegg 5).

Problemstilling

Fylkesutvalget bes om å ta stilling til om vedtaket fra kommunestyret i Lund av 20.06.2024 skal påklages.

Saksopplysninger

Søknaden

Tiltakshaver i søknaden, Moi Panorama AS, har gjennom sin arkitekt Arkit As søkt om tillatelse for riving av Nystedveien 2 (vedlegg 1). Det foreligger ikke tegninger for et nytt prosjekt på Nystedveien 2, og det er kun søkt om rammetillatelse til riving av bygninger, ikke om oppføring av ny bebyggelse. Søknaden er blant annet begrunnet med at utvikling av eiendommen er knyttet til miljøinteresser og bedre utvikling av sentrumsområder. Videre at fremtidige planer vil være å legge til rette for en bedre tilrettelagt park, og fortetting, slik at området kan gi en større samfunnsnytte enn det gjør i dag.

Det foreligger en uttalelse fra kommunens kulturavdeling i saken. Den er entydig på at bygningene på eiendommen har svært høy kulturhistorisk verdi (vedlegg 2).

Om eiendommen

Eiendommen Nystedveien 2 strekker seg fra Nystedveien og ned til Moisåna. Et høyt berg deler eiendommen i to, med bolig og uthus mot Nystedveien på vestsiden, og hage med frukttrær og uthus ved elva på østsiden. Eiendommen er en del av et sammenhengende kulturmiljø i Moi. Kart med avgrensingen for kulturmiljø av regional interesse er vist i vedlegg 7. Den aktuelle eiendommen er der markert med rødt.

Bolighuset og tilhørende uthus er oppført ca. 1898, ifølge SEFRAK (Nasjonal registrering av alle bygg oppført før 1900).

Det aktuelle huset sett fra Nystedveien til venstre. Til høyre er et oversiktsbilde over deler av eiendommen.

Planstatus

Eiendommen inngår i gjeldende reguleringsplan for Moi sentrum, vedtatt i 1997, men er ikke regulert med hensynssone for bevaring. I reguleringsplanen er det imidlertid inntatt i planens § 19 at: «utvendige bygningstiltak i størst mulig grad bør utføres slik at bygningenes kulturminnemessige kvaliteter ikke forringes», og at «mest mulig av eksisterende bygningsdeler bør tas vare på og benyttes videre». Reguleringsplanens § 19 framhever også at gateløpet i Moiveien og Nystedveien «inneholder den eldste bebyggelsen på Moi og er i så måte av stor lokalthistorisk verdi».

Bolighuset inngår i Lund kommunes kulturminneplan, der det er klassifisert som «bolighus som er verneverdig- verdt å ta vare på». Hele kulturmiljøet på Nysted er prioritert for vern i denne planen. I kulturminneplanen fremheves viktigheten av å

bevare bypreget og gateløpet på Nysted, og det oppfordres til at det lages reguleringsbestemmelser knyttet til bevaring for området.

Eiendommen er del av et helhetlig kulturmiljø i Moi sentrum, som i Regionalplan for kulturmiljø 2023 – 2035 er vurdert til å være av vesentlig regional interesse. Det legges vekt på at den eldre, verneverdige nærings- og boligbebyggelsen i Moi sentrum bør bevares og ivaretas for fremtiden, da den gir stedet dets særpreg og historiske stedsidentitet. Lund kommune ga sin tilslutning til regionalplan for kulturmiljø i forbindelse med høring av planen jf. sak 21/23 i formannskapet 14.03.23.

Ifølge retningslinjer i regionalplan for kulturmiljø bør verdiene i regionalt viktige kulturmiljø sikres i kommunale planer og forvaltning. Dette er fulgt opp i forslag til kommuneplanens arealdel for Lund som var på høring i 2023, der kulturmiljøene med regional interesse, inkludert Moi sentrum, er foreslått som hensynssoner for kulturmiljø. Kommuneplanens arealdel er ikke endelig vedtatt per august 2024.

Eiendommens verneverdi

Nystedveien er et bypreget, historisk gateløp med trehusbebyggelse i sveitserstil med boliger, uthus, verksteder og ulike forretnings- og næringsfunksjoner.

Trehusbebyggelsen i Moi sentrum vokste frem fra slutten av 1800-tallet. Den første eieren av Nystedveien 2 skal ha vært bonde og snekker Stenberg. (jf. Sefrak-registreringen). Huset har også vært i bruk som pensjonat i en periode på begynnelsen av 1900-tallet. Denne bruken tok slutt da det ble bygget hotell i Stasjonsveien. Bolighuset har bevart en rekke originale detaljer fra bygningsåret, noe som gir huset en høy grad av autentisitet og kulturhistorisk interesse. Huset har den karakteristiske fremskutte «hengekvisten» som er særegen for Dalaneregionen. Dette gir bygningen økt verneverdi.

Huset i seg selv vurderes å ha høy kulturminneverdi, som representant for lokal byggeskikk. Den originale eiendomsstrukturen i Nystedveien 2 er fortsatt lesbar, med opprinnelig terreng mot elven og bevarte uthus, noe som øker verneverdien ytterligere. Kulturmiljøet som eiendommen inngår i, forteller om framveksten av stasjonsbyen Moi. Stedets bymessige utvikling ble blant annet påvirket av en tidlig etablering av kraftverk og møbelindustri, samt Mois betydning som et sentralt samferdselsknutepunkt i Dalane.

Tilstandsvurdering

Fylkeskommunen har fått tilsendt en tilstandsrapport laget av Takspartneren/ Egersund Bygg og Tomteutvikling AS, datert 27.02.2024. Tilstandsrapporten var ikke en del av kunnskapsgrunnlaget i forbindelse med selve rivesøknaden, men har blitt ettersendt i forbindelse med fylkesdirektørens varsel om mulig klage på kommunens vedtak. Tilstandsrapporten konkluderer med at huset er i en så dårlig stand at reparasjon og oppgradering til en brukbar standard ikke vil være økonomisk forsvarlig.

Tilstandsrapporten er av den generelle typen som benyttes ved kjøp og salg av fast eiendom. Det er ikke en tilstandsrapport utført av en bygningskyndig håndverker som tar utgangspunkt i byggeår og vurderer muligheter for istandsetting og restaurering. Kulturmiljømyndigheten stiller normalt krav om utarbeidelse av en slik rapport ved søknad om riving av verneverdig bebyggelse.

Kommunens behandling

Kommunedirektørens forslag til vedtak var å legge ned midlertidig forbud mot tiltak i påvente av kommende planarbeid for eiendommen. Dette er ikke fulgt opp av kommunestyret, som i møte den 20.06.24 fattet følgende vedtak (sak 046/24):

Med hjemmel i Plan- og Bygningsloven § 20-1 jf. pbl § 20-3 blir det gitt rammetillatelse for riving av bygninger i Nystedveien 2 på følgende vilkår:

1. *Eiendommen skal søkes delt i to (øst og vest).*
2. *Forutsatt at vilkår 1 godkjennes, følger vilkår 2:*
Igangsettelse kan ikke gis, før bygningsmassen (eiendom vest) er forsøkt solgt. Eiendommen skal annonseres for salg i minst 12 mnd.
3. *Før igangsetting på riving av Nystedveien 2 kan gis, forutsettes det fremleggelse av et prosjektrekningskap som har passert 5 millioner kroner, eksklusiv tomteverdi, for arbeidet med tilbygg/påbygg/renovering av Rannestadbygget*

Det følger ikke med noen begrunnelse for vedtaket.

Befaring

Fylkesdirektøren ba om en befaring i brev om utsatt frist. Denne ble gjennomført den 16.08.24. Dagens eiere, utbygger Moi panorama AS, ansvarlig søker Arkit AS, Lund

kommune og Rogaland fylkeskommune, ved seksjon for kulturarv, deltok på befaringen.

Søker og tiltakshaver uttalte på befaringen at det ikke finnes interesse for bevaring og istandsetting av eiendommen, samt at bygningene er i svært dårlig stand. Planene for eiendommen Nystedveien 2 ble kun skissemessig forklart på befaringen.

Ekspansjonsmuligheter for naboeiendommen Moiveien 2 er oppgitt som grunn for mulig erverv av Nystedveien 2.

Fylkesdirektørens vurderinger

Fylkesdirektøren fastholder at Nystedveien 2 og kulturmiljøet på Moi har høy lokal og regional kulturhistorisk verneverdi. Bygningene er en vesentlig del av helheten i kulturmiljøet og det særpregede gateløpet. Bygningene representerer den lokale og regionale byggeskikken, og trehusmiljøet er en viktig del av det historiske Moi sentrum. Kulturminner er ikke-fornybare ressurser i samfunnsutviklingen, og bør forvaltes deretter. Fylkesdirektøren er bekymret for at riving av bygningene i Nystedveien 2 kan skape presedens for behandlingen av andre eldre hus i samme område, og bidra til å svekke helheten i kulturmiljøet. Fylkesdirektøren mener at eiendommen og kulturmiljøet bør bevares og settes i stand, og dermed sikres for framtida.

Området Nystedveien/Moiveien har siden slutten av 1980-tallet blitt pekt på som et viktig kulturhistorisk område i Lund kommune. Til tross for dette har eiendommen fremdeles ikke en juridisk vernestatus. Lund kommune har fremhevet både eiendommens og kulturmiljøets verneverdi i egne planer, sist i kommuneplanens arealdel, som nylig var på høring. Her er hele kulturmiljøet i Moi sentrum foreslått med hensynssone for bevaring. Området har vært vurdert som verneverdig i lang tid, og hensynssonen i kommuneplanen er et viktig skritt mot et juridisk vern og i tråd med retningslinjene for regionalplan for kulturmiljø. Fylkesdirektøren anser det som uheldig at kommunestyret i Lund har fattet et vedtak om riving, som går mot kommunens egen vurdering av eiendommens kulturhistoriske betydning, og i strid med den regionale kulturmiljømyndighetens faglige tilrådning.

Fylkesdirektøren anerkjenner Lund kommunes ønske om å legge til rette for eiendomsutvikling i sentrum. Tilrettelegging for boligbygging er også i tråd med

statlige og regionale føringer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, som skal sikre effektiv arealbruk og utbygging. En målsetning i Regionalplan for samordnet arealbruk og transport i Dalane 2019-2030, er at ny boligbygging bygger opp om eksisterende by-, tettsteds- og grendestruktur. Dette innebærer fortetting og transformasjon/omforming på allerede utbygd areal. Fortetting av bebygde miljøer er ikke i strid med ivaretaking av kulturmiljøverdier, gitt at det skjer under riktige forutsetninger. Fortetting, ny boligbygging og endringer i viktige, historiske byområder og kulturmiljø bør ta hensyn til det eksisterende bygningsmiljøet gjennom byggeskikk, plassering, høyder, volum, utforming og materialbruk.

Fylkesdirektøren vil i lys av dette påpeke at det ikke har vært mulig å vurdere om nybygg for fortetting av eiendommen er et reelt alternativ til bevaring av de aktuelle bygningene, da det i saken om riving ikke er opplyst om hvordan eiendommen skal utvikles videre. Samtidig vil en byggesak som fremmes i etterkant av rivningssaken gjøre det svært vanskelig for kulturminnemyndigheten å bidra til å sikre forholdet til det gjenstående kulturmiljøet og øvrige planhensyn. På bakgrunn av dette ble det i fylkesdirektørens uttalelse til rivesøknaden oppfordret til å legge ned midlertidig forbud mot tiltak, i påvente av en mer helhetlig planlegging for området, jf. § 13-1 i plan- og bygningsloven.

Fylkesdirektøren understreker også at bevaring av eksisterende bygninger er et viktig bidrag til samfunnets klimaomstilling, fordi ressursene til bygningsmassen allerede er tatt i bruk. Byggenæringen står i dag for opp mot 40 % av klodens klimautslipp. I tråd med Parisavtalen og FNs bærekraftsmål har Norge som ambisjon å bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Gjenbruk og rehabilitering av eksisterende bygninger spiller en viktig rolle når vi må redusere miljøbelastningen fra byggenæringen for å nå klimamålene. Reduksjon av klimagassutslipp og tilpassing av samfunnet til et mer ekstremt klima er et av de langsiktige målene i utviklingsplan for Rogaland 2025 – 2028, planlagt vedtatt i fylkestinget 29. oktober i år. Bevaring av bygninger, som de i Nystedveien 2, er et av flere lokale tiltak som kan bidra til å nå dette målet.

Vurdering av tilstand.

Bygningene bærer preg av manglende vedlikehold. Dette påvirker imidlertid ikke verneverdien, og det umuliggjør heller ikke istandsetting og ny bruk av bygningen.

Fylkesdirektørens faglige vurdering er at bolighuset er i bedre stand enn tilstandsrapportens konklusjon. Vurdering av tilstand og istandsetting av eldre, verneverdige bygg kan ikke direkte sammenlignes med tilsvarende for et hus av moderne standard. Fylkesdirektøren er imidlertid enig i at tiltakene som må gjøres er omfattende. Dette er tiltak som man må forvente på et eldre bygg, som har stått uten bruk og vedlikehold i flere år. Det offentlige kan i noen grad bidra med økonomiske tilskudd for tiltak som innebærer merkostnader for eiere av verneverdig bebyggelse.

Vedtaketets gyldighet

Rogaland fylkeskommune er sektormyndighet for kulturmiljø satt til å sikre at forvaltningen av kulturmiljøer med regional og nasjonal verdi ivaretas igjennom den kommunale byggesaksbehandlingen etter plan- og bygningsloven. Som sektormyndighet skal Rogaland fylkeskommune også påse at relevante kulturmiljøhensyn blir vurdert og ivaretatt igjennom de vedtak som fattes etter plan- og bygningsloven.

I dette tilfelle har Lund kommune fattet et vedtak om rammetillatelse, uten at konsekvensene av vedtaket er nærmere utredet. Det er heller ikke gitt en nærmere redegjørelse for de vurderinger og avveielser som eventuelt er foretatt av kommunen i forbindelse med vedtaket. I fraværet av dette, kan ikke fylkesdirektøren se at kulturmiljøhensyn er tilstrekkelig ivaretatt og vurdert igjennom kommunens saksbehandling. Dette gir i seg selv grunn til å påklage vedtaket. Fraværet av nødvendig utredning og begrunnelse gjør dessuten at vedtaket ikke oppfyller grunnleggende forsvarlighetskrav, herunder blant annet forvaltningens utrednings- og begrunnelsesplikt etter forvaltningsloven §§ 17 og 25. Idet man ikke har en nærmere begrunnelse for vedtaket, kan fylkesdirektøren heller ikke se at det er foretatt nødvendige vurderinger av tiltaket opp mot krav i byggesaksforskriften, plan- og bygningsloven samt gjeldende planverk.

Samlet sett mener fylkesdirektøren at også ovennevnte grunner gjør det nødvendig å påklage vedtaket slik at det omsøkte tiltaket undergis en forsvarlig saksbehandling på lik linje med andre, tilsvarende tiltak.

Informasjonsplikt til Riksantikvaren

Om fylkesutvalget ikke vedtar klage i tråd med fylkesdirektørens faglige vurdering, skal Riksantikvaren varsles om saken, da den angår et kulturminne av vesentlig regional verdi, jf. *Forskrift om fastsetting av myndighet etter kulturminneloven § 7, tredje ledd*. Riksantikvaren vil avgjøre om de overtar saken, og overtar i så fall fylkeskommunens myndighet etter forskriftens § 3.

Konklusjon

Fylkesdirektøren fastholder at Nystedveien 2 og kulturmiljøet på Moi har høy lokal og regional kulturhistorisk verneverdi som bør bevares. Vedtaket som er fattet av kommunestyret i Lund gir rammetillatelse til riving av det verneverdige bolighuset i Nystedveien 2. Vedtaket vil føre til at regionale verneinteresser forringes, og fylkesdirektøren har som sektormyndighet for kulturmiljø ikke blitt gitt anledning til å vurdere hvilke reelle alternativer som vil foreligge til bevaring. Fylkesdirektøren mener at det er svært uheldig å gi rivetillatelse til disse bygningene, som er en vesentlig del av helheten i kulturmiljøet, det særpregede gateløpet og av den lokale byggeskikken og historien. Det forsterkes av at området er foreslått med hensynssone bevaring i den nye kommuneplanen, som nå nærmer seg ferdigstilling og vedtak.

Fylkesdirektøren anser dessuten at kommunestyrets vedtak er mangelfullt, og blant annet ikke oppfyller grunnleggende forvaltningsrettslige krav til utredning og begrunnelse.

På bakgrunn av de grunnene som går fram av saken, tilrår fylkesdirektøren at fylkesutvalget påklager Lund kommunes vedtak av 20.06.24.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/76815-1

Saksbehandler: Jostein Kvernes Salvesen

Avdeling: Seksjon for allmenn kultur

Forslag til endringer i spillemiddelordningen for anlegg til idrett og fysisk aktivitet - høringssvar fra Rogaland fylkeskommune

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
66/2024	30.08.2024	Ungdommens fylkesråd
72/2024	02.09.2024	Fylkesrådet for personer med funksjonsnedsettelse
71/2024	05.09.2024	Regional-, kultur- og næringsutvalget
139/2024	17.09.2024	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Høringsnotat - Forslag til endringer i spillemiddelordningen for anlegg til idrett og fysisk aktivitet
- 2 RFK - tilbakemelding til KUD i forbindelse med innledende innspillsrunder
- 3 Vedlegg til pkt. 4.3 i høringsnotatet
- 4 Høringsbrev fra KUD

Sammendrag

Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD) sendte «Forslag til endringer i spillemiddelordningen for anlegg til idrett og fysisk aktivitet» på høring den 8. mai 2024. Høringsfrist er 20. september 2024.

Denne saken redegjør forslag til endringer i ordningen og det skal tas stilling til høringssvar fra Rogaland fylkeskommune.

Forslag til høringssvar fremgår under avsnittet fylkesdirektørens vurderinger.

Fylkesdirektørens innstilling

Utvalget gir sin tilslutning til fylkesdirektørens forslag til høringssvar til «Forslag til endringer i spillemiddelordningen for anlegg til idrett og fysisk aktivitet» slik det fremgår av fylkesdirektørens vurderinger i saksframlegget.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Rune Thele

samfunnsdirektør

Bakgrunn for saken

Ordningen om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet er hjemlet i lov om pengespill mv. (pengespilloven) av 18. mars 2022 nr. 121, og forskrift om fordeling av overskuddet fra Norsk Tipping AS til idrettsformål av 5. desember 2022. KUD fastsetter utfyllende bestemmelser for ordningen, jf. Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet 2024.

I Hurdalsplattformen framgår det at regjeringen ønsker å legge til rette for at det blir bygd flere idrettsanlegg og at det skal lages en nasjonal plan for idrettsanlegg. Med bakgrunn i dette, startet departementet arbeidet med en helhetlig gjennomgang av spillemiddelordningen for anlegg til idrett og fysisk aktivitet.

I forbindelse med dette gjennomførte KUD innspillmøter i alle fylker i løpet av høsten 2022 og vinteren 2023. Formålet med møtene var å få innspill til hvordan anleggsordningen best kan innrettes for å nå målet om mangfoldig og inkluderende deltakelse i idrett og fysisk aktivitet. Fylkeskommunen avholdt møte for Rogaland, på vegne av KUD, den 5. desember 2022 i Stavanger med bred deltakelse fra målgruppene for tilskuddsordningen. Fylkesdirektørens skriftlige innspill til KUD i etterkant av møte er vedlagt saken.

Den 14. august 2024 gjennomførte fylkeskommunen et dialogmøte med kommunene i Rogaland for å orientere om høringsnotatet og fylkeskommunens forslag til høringssvar for de foreslåtte endringer fra KUD. Samme dato deltok også fylkesdirektøren på et møte i regi av Rogaland idrettskrets om høringen. På dette møte deltok også Norges idrettsforbund, særkretser- og idrettsråd i Rogaland.

Videre har endringsforslagene vært tema på samlinger og møter med KUD og fylkeskommunene våren 2024. Det har vært god dialog med kommunene, idretten, fylkeskommunene og departementet gjennom hele prosessen.

Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD) sendte «Forslag til endringer i spillemiddelordningen for anlegg til idrett og fysisk aktivitet» på høring den 8. mai 2024. Høringsfrist er 20. september 2024. Høringsnotatet er vedlagt saken.

Høringsnotatet gjelder departementets forslag til endringer i spillemiddelordningen og denne saken redegjør for fylkesdirektørens vurderinger av de foreslåtte endringer fra KUD.

Problemstilling

Utvalget skal ta stilling til forslag til høringssvar til «Forslag til endringer i spillemiddelordningen for anlegg til idrett og fysisk aktivitet» slik dette kommer fram av fylkesdirektørens vurderinger.

Saksopplysninger

I høringsnotatet påpekes det at det er nødvendig med et sett med overordnede statlige føringer og forutsetninger for å sikre forutsigbarhet og likebehandling for søkere over hele landet. Videre legges det opp til at spillemidlene (overskudd fra Norsk Tipping) til idrettsformål fortsatt skal være det økonomiske grunnlaget for anleggsordningen, og alle endringer i ordningen må skje innenfor rammen spillemidler. Det legges med andre ord ikke opp til noe tilleggsfinansiering fra statsbudsjettet. Det foreslås også en videreføring av nåværende overordnede arbeidsdeling mellom forvaltningsnivåene.

I kap. 3 i høringsnotat følger en oppsummering av sentrale innspill i arbeidet med forslag til endringer i ordningen. I korte trekk kan dette oppsummeres slik:

- Det er stor grad av tilfredshet med tilskuddsordningen slik den er
- Tilskuddsordningen er forutsigbar
- I flertallet av innspillene påpekes det at den overordnede arbeidsdelingen mellom staten (som lager regelverket), fylkeskommunen (som forvalter ordningen og prioriterer mellom søknader) og kommunen (som identifiserer lokale behov og fremmer søknader) i hovedsak fungerer bra
- Det er bred enighet om at det er behov for bedre behovsvurderinger/-kartlegging og prioriteringer
- I mange innspill blir det påpekt at det til dels er store forskjeller i utfordringer og behov mellom fylkene, og at spillemiddelordningen bør ta hensyn til dette. Det er en gjennomgående tilbakemelding fra fylkeskommunene at de bør få et større ansvar når det gjelder helhetlige prioriteringer i egen region, samt frihet til å disponere midler i tråd med regionale behov, tilpasninger og satsinger. Flere fylkeskommuner uttrykker også et ønske om å få ansvar for å kunne avslå søknader

- Det er viktig at kommunene styrker arbeidet med lokale behovsvurderinger basert på brede medvirkningsprosesser
- Det er en tydelig tilbakemelding fra flere aktører (bl.a. fylkeskommuner, friluftslivet, flere kommuner og idrettslag) at regelverket er noe komplisert og søknadsprosessen for lang når det skal søkes om spillemidler til små og enkle anlegg
- Det er bred enighet om at miljø- og bærekraftspekter må mer i fokus
- Det kom også flere innspill om at det bør ses nærmere på fordelingsnøkkelen for tilskudd mellom fylkeskommunene, bl.a. bør det ses på vektingen mellom dagens kriterier og tas hensyn til avstander og sosio-økonomiske forhold

Fylkesdirektørens vurderinger – forslag til høringssvar

Høringsnotatet kan fremstå noe omfattende og enkelte av de foreslåtte endringer fordrer at man har kjennskap til spillemiddelordningen og gjeldende regelverk.

I kap. 7 i notatet følger en samlet oversikt over forslag i høringen. Forslagene er fortløpende nummerert (1 – 26), og med referanse til hvilket punkt i dokumentet de opptrer. Der hvor punkter fra høringsforslaget ikke er bemerket betyr det at fylkesdirektøren støtter forslagene uten ytterligere innspill.

Generelt skulle fylkesdirektøren gjerne sett at det lå flere tilpasninger rettet mot miljø og bærekraft i endringsforslagene. I forslag til ny Regional plan for kultur og idrett er det en gjennomgående tilnærming til bærekraft hvor flere av delmålene kan knyttes direkte mot god forvaltning av spillemidlene. Fylkesdirektøren er av den oppfatning at en statlig tilskuddsordning må fremheve prosjekter hvor innovasjon og bærekraft er vektlagt.

Pkt. 4.1.2.3 Arbeidsdeling mellom forvaltningsnivåene

Fylkesdirektøren støtter forslaget om at tilskuddsordningen fortsatt skal forvaltes av fylkeskommunen, og at nåværende overordnende arbeidsdeling mellom forvaltningsnivåene videreføres. Fylkeskommunene, som regional utviklingsaktør, er best egnet til fortsatt å forvalte tilskuddsordningen og vurdere anleggsbehov over større geografiske områder. Fylkeskommunene har også over lang tid opparbeidet

erfaring og kompetanse i å forvalte ordningen. Opprettholdelse av eksisterende forvaltningspraksis er også i tråd med det store flertallets syn i innspillsrunden.

Pkt. 4.2.1 Fylkeskommunale prioriteringer basert på behovsvurderinger

Fylkesdirektøren er positiv til forslaget om at behovsvurderinger i større grad enn i dag skal vektes i tildelingen av spillemidler, jf. forslag nr. 1. Fylkeskommunene vil kunne gjøre gode prioriteringer mellom anleggssøknader med utgangspunkt i behovsvurderinger på regionalt nivå. Det forutsetter at man har oversikt over anleggsbehovene i de ulike regionene. Behovsoversiktene vil være et nyttig og nødvendig verktøy for at fylkeskommunene skal kunne fordele anleggsmidlene basert på gode faglige prioriteringer og dermed bidra til oppfyllelse av formålet med tilskuddsordningen.

Forslaget sammenfaller også bra med arbeidet som fylkesdirektøren legger opp til i forslag til ny Regional plan for kultur og idrett. Her påpeker fylkesdirektøren at det er nødvendig å gjøre en grundig vurdering av behov og kartlegging av den gjeldende anleggsdekningen for de ulike regionene og kommunene i Rogaland. Idretten arbeider også med å kartlegge og prioritere strategisk viktige anlegg i Rogaland, noe som også vil utgjøre et godt grunnlag for å kunne gjøre gode behovsvurderinger.

Pkt. 4.3.3. Fordelingskriterier: To alternative modeller

Den fylkesvise fordelingen av midler til ordinære anlegg for idrett og fysisk aktivitet (ikke nærmiljøanleggene) følger en beregningsmodell der det tas hensyn til søknadsbeløp, innbyggertall og eksisterende anleggssituasjon. Fylkeskommunene tildeles en andel basert på disse faktorene relativt til hverandre:

- Relativt søknadsbeløp for ordinære anlegg vektes med 50 %
- Relativt innbyggertall vektes med 25 %
- Relativ anleggsdekning vektes med 25 %

I høringen har KUD skissert to ulike alternative modeller, jf. forslag nr. 3:

- Et forslag som beholder dagens kriterier, men der hvert kriterium vektes med 1/3
- Et forslag som beholder dagens kriterier og vektingen mellom disse

Forslaget som beholder dagens kriterier, men der hvert kriterium vektes med 1/3, vil være ugunstig for Rogaland. Vedlagt saken følger en oversikt som viser hvordan forslaget vil slå ut for samtlige fylker. Fylkesdirektøren vil, som i innledende faser med høringen, foreslå at gjeldende kriterier og vektingen mellom disse videreføres.

Videre vil fylkesdirektøren foreslå at departementet vurderer en prosentvis maksimal og minimal innvilgelsesprosent som et virkemiddel for å utjevne forskjeller mellom fylkene. Det er urimelig at noen fylker tildeles 100 % av godkjent søknadssum, mens enkelte andre fylker har en uforholdsmessig lav innvilgelsesprosent. I 2024 hadde Rogaland en innvilgelsesprosent på 35,7 %.

En metode å utjevne forskjeller mellom fylkene er at departementet fordeler f.eks. 80% av rammen i post 1.1 i hovedfordelingen og bruker resterende 20% til å utjevne forskjeller/imøtekomme fylker som har uforholdsmessig lav innvilgelsesprosent slik som Rogaland.

Pkt. 4.4.1 Tilskuddsordning for ordinære anlegg

Det fremmes to alternative modeller for en justert tilskuddsordning for ordinære anlegg til idrett og fysisk aktivitet, jf. forslag nr. 4:

- a) Eksisterende tilskuddsordning videreføres, med de endringer som ellers foreslås i høringsnotatet
- b) En to-delt ordning:
 - I. Eksisterende tilskuddsordning videreføres som i pkt. a. over. Hoveddelen av midlene følger denne fordelingen
 - II. En andel av midlene settes av til regionale prioriteringer

Dersom alternativ b. over, dvs. en to-delt ordning, velges, foreslås at

- a) fylkeskommunene kan benytte inntil 10 % av rammen, fordelt iht. pkt. 4.3, til regionale prioriteringer
- b) pressområdemidler og særskilt tilskudd til større interkommunale anlegg avvikles som egne tilskuddssatser og inngår i fylkeskommunenes regionale handlingsrom. Ordningen med økt tilskudd til anlegg i Finnmark, Troms, Nordland og Namdalen videreføres

Fylkesdirektøren støtter forslag om en to-delt ordning (alternativ b) hvor fylkeskommunene kan benytte inntil 10 % av den årlige rammen tildelt fylket til regionale prioriteringer. Dette vil med all sannsynlighet være et virkemiddel som gjør at det enkelte fylket, sammen med kommuner og relevante organisasjoner, kan utarbeide satsninger som er tilpasset regionale utfordringer som for eksempel utjevning av sosiale forskjeller, satsning på bærekraftige-, viktige- og strategiske anlegg, m.m. En alternativ innretning hvor f.eks. denne andelen fordeles fra nasjonalt hold, uten å gå veien om fylkeskommunene, vil eliminere regional tilpasning og behovsvurdering i ordningen.

Fylkesdirektøren støtter videre forslaget om at pressområdemidler avvikles. I gjeldende ordning er Stavanger, Sandnes og Sola definert som pressområder i Rogaland av KUD. Det vil si at nevnte kommuner kan legge på 15 % på søknadsbeløpet til anlegg det søkes om tilskudd til i kommunen. Fylkesdirektøren mener det er flere kommuner i andre regioner i fylket som også kunne blitt definert som pressområder. Det stilles også spørsmål ved om pressområdemidlene er en utløsende faktor om anleggene bygges eller ikke. Fylkesdirektøren mener derfor det vil være mer treffsikkert om fylkeskommunen i stedet kan fordele disse midlene i samsvar med regionale prioriteringer. I den forbindelse vil fylkeskommunen ta høyde for pressområder og lav anleggsdekning ved prioritering og fordeling av spillemidlene.

Fylkesdirektøren mener imidlertid at det særskilte tilskuddet til interkommunale anlegg må opprettholdes slik det er i dag. Det er fremdeles ønskelig å stimulere til samarbeid om utvikling av større anlegg. En helhetlig satsning på samarbeid på tvers av kommuner som gjelder for hele landet, og på like vilkår, mener fylkesdirektøren er det virkemiddelet som på best måte vil kunne bidra til denne typen samarbeid. Det bemerkes videre at dersom en tilsvarende satsning skal kunne videreføres innenfor rammene fylkeskommunene kan disponere til regionale tilpasninger, vil denne prosentandelen måtte økes. Det vil ikke være mulig både å gjøre regionale satsninger og samtidig kunne prioritere økte tilskudd til samarbeidsprosjekter.

Pkt. 4.4.3 Forenklet anleggsordning

Følgende forslag fremmes når det gjelder en forenklet anleggsordning:

- Ordningen erstatter eksisterende nærmiljøanleggsordning
- Det settes av 10 % av de samlede spillemidlene til anlegg for idrett og fysisk aktivitet (post 1.1. på hovedfordelingen av spillemidler til idrettsformål) til denne ordningen
- Fylkeskommunens handlingsrom til å godkjenne anleggstyper for tilskudd, jf. pkt. 3.6 i dagens bestemmelser, videreføres
- Maksimalt tilskudd per anlegg settes til 400 000 kroner. Maksimalt statlig tilskuddsandel per anlegg settes til 50 %
- Tilleggstilskudd til utvalgte områder med særskilte levekårsutfordringer videreføres
- Det legges opp til løpende søknadsbehandling og utbetaling av tilskudd
- Midlene fordeles mellom fylkene iht. antall barn og unge (6-19 år) i fylket

Fylkesdirektøren støtter intensjonen om å forenkle nærmiljøanleggsordningen, men støtter imidlertid ikke den foreslåtte løsning. Primært begrunnes dette i følgende:

- Generelt legges det opp til økt grad av behovsvurdering for anlegg det søkes om tilskudd til. Foreslått løsning innebærer at søknaden ikke går via kommunen, og derfor ikke på samme måte som nå vil kunne vurderes opp mot kommunens øvrige anleggsbehov.
- Løpende saksbehandling vil bety en ordning hvor søknader blir behandlet kronologisk. Det vil bety at de som er raske til å søke vil kunne få tilskudd, mens de som ikke søker før senere på året når potten eventuelt er tom ikke vil få tilskudd. Det vil bli tilfeldig hvem som får tilskudd, og det vil ikke bli vurdert opp mot behov.
- Gjeldende ordning hvor fylkeskommunene selv kan få avgjøre hvor stor andel som skal gå til ordinære og nærmiljøanlegg oppleves som fleksibel og god. Denne ordningen sikrer også at hele det tildelte fylkeskommunale tilskuddet årlig vil kunne benyttes. Ved foreslått ordning vil muligens deler av det avsatte beløpet til nærmiljøanlegg stå ufordelt.

Fylkesdirektøren vil heller anbefale å se på løsninger som tydeliggjør at dokumentasjonskrav i en søknad er enklere enn for ordinære anlegg.

Pkt. 4.5 Søknadsberettigede aktører

Fylkesdirektøren støtter forslaget om at alle godkjente søkere kan søke om tilskudd til alle typer anlegg, jf. forslag 16 b. I all hovedsak vil sannsynligvis de berørte organisasjonene søke om tilskudd til de anleggstypene de gjør i dag, men å gi en åpning for også å kunne søke om øvrige anleggstyper anses som positivt og en noe mer fleksibel tilnærming.

Pkt. 4.5.1.4. Om aksjeselskap, samvirkeforetak og stiftelser som søkere

Fylkesdirektøren støtter intensjonen om å begrense fortjenestebaserte aktørers mulighet til å inngå i drift og eierskap av spillemiddelfinansierte anlegg. Tydeligere krav om at formålene med et AS, samvirkeforetak eller stiftelse skal være idrettslig, samt videreføre prinsippet om at eventuelt overskudd skal tilfalle det idrettslige formålet anses som viktig.

Fylkesdirektøren støtter imidlertid ikke forslaget om at alle eierandeler i en organisasjon skal være hos en søknadsberettiget aktør, jf. forslag 18 a. En slik begrensning vil med all sannsynlighet bidra til reduserte muligheter for at private aktører skal kunne inngå på eiersiden i en organisasjon som eier og drifter et idrettsanlegg. Dette vil trolig begrense muligheten for gode samarbeid mellom næringsaktører og søknadsberettigete organisasjoner som har til hensikt å utvikle gode idretts- og aktivitetsanlegg. Fylkesdirektøren mener at tydeliggjøringen av organisasjonens formål, opprettholdes av krav om over 50 % eierandeler hos søknadsberettigete aktører, jf. forslag 18 b, samt at alt overskudd fra drift skal tilbakeføres til formålet er tilstrekkelig for å sikre at fortjenestebaserte aktører ikke oppnår økonomisk gevinst som deleier i anlegg.

4.5.2 Søknadsberettigede i forenklet tilskuddsordning

Når det gjelder forslaget om at velforeninger, borettslag og bygdelag ikke lenger skal kunne stå som søkere av spillemiddelfinansierte nærmiljøanlegg bemerkes det at denne typen organisasjoner er særdeles viktig for lokal anleggsutvikling, jf. forslag 22. Spesielt velforeninger etablerer gode aktivitetsanlegg i nærmiljøene der folk bor,

noe som gir økte muligheter for fysisk aktivitet utenom den organiserte idretten og utenom idrettsanlegget. Fylkesdirektøren mener derfor at disse organisasjonene også i fremtiden må kunne søke om tilskudd til nærmiljøanlegg. Det bemerkes videre at det for noen år siden ble gjort en tilpasning av regelverket som tydeliggjorde at lekeplasser ikke tildeles spillemidler. Etter denne innstrammingen, oppleves det at det bygges flere gode nærmiljøanlegg som er tilpasset spillemiddelordningen. Dette gjelder også anlegg som bygges i regi av velforeninger.

4.5.4 Overgangsperiode

Fylkesdirektøren er enig i forslaget om en overgangsperiode som gjør at tidligere godkjente søknader skal behandles etter de bestemmelsene som gjelder første gang en søknad ble godkjent, jf. forslag nr. 26. Det understrekes at dette bør inn som en permanent praksis i ordningen og erstatte gjeldende Bestemmelser punkt 1.4. Det er urimelig at søknader til prosjekter som er godkjent i et år kan risikere å få tildelt et lavere beløp eller i verste fall ikke kunne oppnå tildeling i det hele tatt som følge av senere endringer i bestemmelsene.

4.5.5 Fylkeskommunen som søknadsberettiget aktør og forvalter av tilskuddsordningen

Fylkesdirektøren ønsker å understreke at det også i fremtiden skal være mulig for fylkeskommunen å søke om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. I Rogaland har vi utviklet gode modeller for samarbeid mellom fylke, kommune og frivillighet i forbindelse med utvikling av arealer for idrett og fysisk aktivitet ved skoler.

Fylkesdirektøren ser problemstillingen med at fylkeskommunen i enkelte tilfeller vil tildele midler til seg selv, men mener at dette er godt nok ivaretatt av ordningen slik den er i dag. De nåværende bestemmelsene legger klare rammer på hva som kan tildeles. Videre følger fylkeskommunene i stor grad de kommunale prioriteringene som gjøres årlig. Dette sikrer at de fylkeskommunale prosjektene er behovsvurdert og prioritert lokalt på lik linje med øvrige anlegg. Fylkesdirektøren ser derfor ikke behov for at det avsette en bestemt prosentandel av fylkeskommunens tildelte rammebeløp til egne prosjekter, jf. forslag 24 b. En prosentvis avsetning vil i mange tilfeller derimot bety at fylkenes egne søknader får raskere tildeling enn øvrige prosjekter. Søknader fra fylkeskommunene bør fortsatt behandles og prioriteres på lik linje med øvrige søknader.

Pkt. 4.6 Rammestyrte ordning

Rogaland har lav anleggsdekning, og etterslep i anleggsutbyggingen.

Forutsigbarheten i ordningen er også en utløsende faktor for at anlegg blir realisert.

Selv om spillemidler i mange tilfeller utgjør en relativt liten andel av den totale finansieringen, er det statlige tilskuddet nesten alltid en utløsende faktor for annen finansiering.

Fylkesdirektøren er i sterk grad negativ til å innføre en maksimal grense på et bestemt antall år for en enkelt søknad, jf. forslag nr. 25. Et gjentakende innspill i en stor andel av høringsinnspillene fremhever forutsigbarheten som den største styrken i spillemiddelordningen. Fylkesdirektøren ser poenget og ønsket med å redusere det finansielle etterslepet, og at forslaget kan bidra til dette, men forslaget vil med veldig stor sannsynlighet føre til en betydelig reduksjon i anleggsbyggingen fordi den nevnte forutsigbarheten vil forsvinne.

I Rogaland forskutterer flere kommuner spillemidler når fylkeskommunen godkjenner en søknad. En direkte følge er at anleggsarbeidene vil starte når behovet og engasjementet er til stede. Med en uforutsigbarhet i ordningen om midler vil komme eller ikke vil kommuner ikke lenger forskuttere. Det samme vil med all sannsynlighet skje banker som ikke vil gi lånefinansiering, stiftelser som ikke vil gi tilskudd før spillemidler er innvilget osv. En annen direkte følge av et slikt forslag vil være at fylkeskommunenes behovsplaner i stor grad vil måtte innrettes som en køordning hvor det kun er antall år en søknad er fremmet som er førende for prioriteringene, og ikke det reelle behovet.

Fylkesdirektøren mener at fylkeskommunene i stedet bør kunne gis mulighet til å avslå å tildele midler til søknader for eksempel basert på behov-, anleggsdekning eller andre vurderinger hvor et anlegg eller anleggstype for eksempel ikke er i henhold til fylkeskommunale/kommunale behovsplaner. Igjen vil fylkesdirektøren presisere at forutsigbarhet best skapes med en arbeidsmetodikk som gjør at søkere tidlig i prosessen kan danne seg et bilde av om søknaden blir prioritert med tilskudd eller ikke. En behovsvurdering av en søknad må skje i en tidlig fase og vurderes opp

mot kommunens og/eller fylkeskommunens planer slik at anleggseier kan vurdere om de ønsker å gå videre med prosjektet eller ikke.

Fylkesdirektøren støtter imidlertid en presisering om at søkere som velger å starte å bygge anlegg uten først å ha fått behandlet søknad gjør det på egen risiko.

Fylkesdirektøren støtter også en generell anbefaling om at anleggsarbeider som hovedregel ikke bør starte før en spillemiddelsøknad er behandlet og søker er gitt en tilbakemelding på om anleggsplaner er vurdert å være i henhold til krav i ordningen eller ikke.

Kap. 5 Forskriftsregulering av tilskuddsordningen

Fylkesdirektøren er enig i at arbeidsoppgaver og arbeidsfordeling i ordningen må fastsettes i forskrift. Dette er med på å sikre en helhetlig forvaltning av ordningen. Det er likevel viktig å påpeke at flere og endrede oppgaver til fylkeskommunene, spesielt utarbeiding av behovs- og anleggsplaner, vil medføre en større arbeidsmengde enn hva man har i dag. Som en kompensasjon for dette, mener fylkesdirektøren at tilskuddet til utviklingsarbeid i fylkeskommunene må endres til også å kompensere for økt arbeidsmengde for fylkene. Det er vanskelig å se for seg hvor stort omfanget av merarbeid det vil kunne bli. Fylkeskommunen ser fram til en god dialog med KUD etter hvert som vi gjør oss erfaringer med ny ordning.

Konklusjon

Fylkesdirektøren tilrår at utvalget slutter seg til forslag til hørings svar til endringer i spillemiddelordningen for anlegg til idrett og fysisk aktivitet» slik det fremgår av «Fylkesdirektørens vurderinger» overfor.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/53812-5

Saksbehandler: Hanne Petrée Holdt-Aanensen

Avdeling: Plan-, miljø- og samfunnsavdelingen

Klage på vedtak - Tiltaksutvikling program for folkehelsearbeid 2024-2026 - Kvitsøy kommune

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
67/2024	05.09.2024	Regional-, kultur- og næringsutvalget
140/2024	17.09.2024	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Klagebrev Kvitsøy kommune
- 2 Retningslinjer tiltaksutvikling innen program for folkehelsearbeid i kommunene i Rogaland for perioden 2024-2026
- 3 Kvitsøy kommune - søknad tiltaksutvikling program for folkehelsearbeid 2024-2026

Sammendrag

Kvitsøy kommune har klaget på avslaget om tilskudd til «Prosjekt kunnskapsgrunnlag» innen tilskuddordningen «Tiltaksutvikling innen program for folkehelsearbeid i kommunene 2024-2026». Tildeling av tilskudd ble behandlet i Regional-, kultur- og næringsutvalget 30. mai 2024, sak 46/2024.

Kvitsøy kommune påpeker i klagen at det ikke ble tatt hensyn til kommunens størrelse og utfordringer med å etablere et kunnskapsgrunnlag for barn og unge.

Kvitsøy har søkt om midler til «Prosjekt kunnskapsgrunnlag». Fylkesdirektøren vurderer at dette prosjektet er innenfor det ordinære folkehelsearbeidet og derfor faller utenfor tildelingskriteriene i retningslinjene for program for folkehelsearbeid. Tilskuddordningens mål er blant annet å utvikle kunnskapsbaserte tiltak. Å utarbeide et kunnskapsgrunnlag er etter fylkesdirektørens vurdering ikke et tiltak. Et kunnskapsgrunnlag skal være på plass *før* tiltak kan planlegges, iverksettes og evalueres.

Fylkesdirektøren vurderer at det ikke er grunnlag for å ta klagen til følge.

Fylkesdirektørens innstilling

Utvalget tar ikke klagen på vedtak om avslag på søknaden til Kvitsøy kommune til følge, og opprettholder vedtak om avslag fattet av Regional-, kultur- og næringsutvalget 30. mai 2024.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Rune Thele

samfunnsdirektør

Bakgrunn for saken

Søknad om tilskudd til «Prosjekt kunnskapsgrunnlag» ble behandlet i Regional-, kultur- og næringsutvalget 30. mai 2024, sak 46/2024. Søknaden fra Kvitsøy kommune ble ikke innvilget. Avslaget sendt til Kvitsøy kommune er datert 4. juni 2024.

Fylkesdirektøren mottok klage på avslaget fra Kvitsøy kommune datert 20. juni 2024. I henhold til forvaltningslovens §§ 28-36 har søker rett til å klage på det opprinnelige vedtaket, og klagefristen er tre uker fra mottak av svarbrev. Klagen fra Kvitsøy kommune ble mottatt innen klagefristens utløp.

Klagen skal først vurderes på samme nivå som vedtaket ble fattet, i dette tilfellet Regional-, kultur- og næringsutvalget. Dersom klagen ikke tas til følge, skal den behandles i fylkesutvalget, som er klageinstans. Fylkesutvalgets vedtak er endelig.

Problemstilling

Regional, kultur- og næringsutvalget bes om å ta stilling til klagen. Dersom klagen ikke tas til følge, sendes saken videre til fylkesutvalget som er endelig klageinstans.

Dersom utvalget gir klager medhold, må utvalget fastsette et tilsagnsbeløp, gi en begrunnelse og ta stilling til hvor midlene skal hentes fra.

Saksopplysninger

Den økonomiske rammen for program for folkehelsearbeid er 20,291 millioner kroner for perioden 2024-2026, med forbehold om endringer i statsbudsjettet. Av disse har fylkeskommunen, i tråd med vår søknad til Helsedirektoratet, satt av 2,029 millioner kroner til et felles kompetanseløft vedrørende egenevaluering for alle kommunene i Rogaland som en del av programmet, jfr. RKNU- sak 84/2023.

Den økonomiske rammen for selve tilskuddordningen til «Tiltaksutvikling innen program for folkehelsearbeid i Rogaland 2024-2026» er dermed 18,262 millioner kroner. RKNU tildelte 30.mai 2024 i sak 46/2024 16,648 millioner kroner til 5 kommuner. Restrammen på 1,614 millioner kroner skal fordeles på prosjektene som har fått tilsagn med vilkår om å utarbeide plan for evaluering og samarbeid med

forsknings- og kompetansemiljø før endelig vedtak. Det ble i behandlingen av saken ikke avsatt midler til eventuelle klager.

Kvitsøy kommune søkte om 193 600 kroner for 2024, og oppfyller kravet om 20 % egenfinansiering.

Kvitsøy sin beskrivelse av prosjektet i søknaden

Kvitsøy søker midler til å innhente kunnskap om barn og unges opplevelser av å bo og leve på Kvitsøy, med målgruppen 6-24 år. Dette inkluderer å identifisere positive og negative aspekter ved deres levekår. Til tross for lokal kunnskap, anses kunnskapen som begrenset, utilstrekkelig og med begrenset objektivitet på grunn av kommunens størrelse. Manglende tallgrunnlag gjør at Kvitsøy kommune ikke er inkludert i nasjonale og regionale rapporter, og ikke kan delta i undersøkelser som Ungdata. Dette begrenser muligheten til å sammenligne seg med andre kommuner og identifisere trender over tid. Hovedmålet er at Rogaland Revisjon IKS skal utarbeide en grundig rapport som gir kommunen et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag om barn og unges opplevelse av å bo og leve på Kvitsøy. Kunnskapen i rapporten skal bidra til å iverksette treffsikre og kunnskapsbaserte tiltak. Rapporten skal implementeres i kommunedirektørens ledergruppe, folkehelseforum, politisk og samfunnet for øvrig.

Evaluerings og oppfølging er planlagt ved å vurdere effektiviteten av tiltakene og læring fra prosjektet, samt bruke erfaringer og tilbakemeldinger fra evaluering til å utarbeide fremtidige tiltak og prosesser for folkehelsearbeidet på Kvitsøy.

Kvitsøy begrunner følgende i sin klage

Kvitsøy har forståelse for det prinsipielle i avslaget, men mener at fylkeskommunen ikke tar hensyn til Kvitsøy sin størrelse eller de unike utfordringene som kommunen står overfor i folkehelsearbeidet.

Det argumenteres for at de ikke kan gjennomføre og tolke nasjonale og regionale folkehelseundersøkelser, da slike undersøkelser vil være for gjennomsluktige med hensyn til anonymitet for innbyggerne. Det er et stort etterarbeid etter slike undersøkelser, for å sette tallene i konteksten som er «Kvitsøy».

Det beskrives at det i en liten kommune som Kvitsøy er god kommunikasjon mellom etatene og god oversikt over utfordringene de står ovenfor, men de har vansker med å systematisere denne informasjonen og har dermed vansker med å jobbe strukturert inn mot behovene som finnes i samfunnet.

Kvitsøy argumenterer med at prosjektet er godt forankret både internt hos kommunens administrative ledelse, helsesykepleier og i skolens ledelse, lokalpolitikere og blant andre berørte deler av organisasjonen.

Fylkesdirektørens vurderinger

Fylkesdirektøren er positiv til Kvitsøy sitt ønske om å få på plass et kunnskapsgrunnlag og har forståelse for utfordringen kommunen har med å utarbeide dette.

I de lokale retningslinjene til program for folkehelsearbeid i kommunene i Rogaland, jfr. vedlegg 2, er det i punkt 2 *tildelingskriterier* definert at det ikke gis tilskudd til "lønnsmidler og administrasjon til ordinær drift av folkehelsearbeid". I tråd med folkehelseloven § 5 skal kommunen ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne.

Å få utarbeidet et kunnskapsgrunnlag om barn og unges opplevelser av å bo og leve på Kvitsøy er vurdert å være innenfor det ordinære folkehelsearbeidet og faller utenfor hva vi gjennom program for folkehelsearbeid kan gi støtte til. Til sammenligning har Gjesdal kommune utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som ligger til grunn for valg av prosjekt, forut for sin søknad.

Et eventuelt tilsagn til Kvitsøy vil gi presedens og bidra til en vesentlig utvidelse av tilskuddsordningen til også å gjelde lovpålagt folkehelsearbeid (utarbeidelse av kunnskapsgrunnlag). Det er den primære begrunnelsen for at fylkesdirektøren anbefaler å ikke gi tilskudd til kommunen til dette tiltaket, selv om vi forstår kommunens utfordring.

Det vurderes også at prosjektet ikke er innenfor målet om kunnskapsbasert utvikling av tiltak i kommunene. Tilskudd skal primært gå til tiltaksutvikling av nye tiltak eller arbeidsmetoder, hvor et kunnskapsgrunnlag skal være på plass *før* en kan utvikle tiltak. Et viktig mål med program for folkehelsearbeid er at det er kommunene selv som skal få økt kompetanse på utvikling, implementering og evaluering av

kunnskapsbaserte tiltak, noe som ikke vil være gjeldende dersom Rogaland Revisjon IKS skal gjennomføre kartleggingen og utarbeidelsen av rapporten.

Rogaland fylkeskommune vil stille seg tilgjengelig for støtte og veiledning i hvordan Kvitsøy på best mulig måte kan få utarbeidet et kunnskapsgrunnlag for den beskrevne målgruppen. Til informasjon er Kvitsøy del av partnerskap for folkehelse og mottar årlig 55 000 kr til folkehelsearbeid i kommunen. Kommunen kan selv velge å bruke disse midlene som en del av utarbeidelsen av kunnskapsgrunnlaget.

Konsekvenser av å oppheve vedtaket om avslag

Dersom fylkesutvalget velger å oppheve vedtak om avslag, vil det føre til at:

1. restrammen på 1,614 millioner kroner til evaluering og samarbeid med forsknings- og kompetansemiljø til de fem tiltakskommunene blir redusert, eller
2. midlene må tas fra de 2,029 millioner kronene som er satt av til det felles kompetanseløftet vedrørende egenevaluering i kommunene.

Konklusjon

Å utarbeide et kunnskapsgrunnlag over barn og unges opplevelser av å bo og leve på Kvitsøy vurderes å være innenfor det ordinære folkehelsearbeidet for Kvitsøy kommune og faller utenfor tildelingskriteriene i retningslinjene for program for folkehelsearbeid. Da tilskuddordningens mål er å utvikle kunnskapsbasert tiltak, faller prosjektet dessuten utenfor retningslinjene da det ikke kan defineres som et tiltak. Et kunnskapsgrunnlag skal være på plass *før* tiltak kan planlegges, iverksettes og evalueres.

Fylkesdirektøren kan ikke se at det er gjort formelle feil i saksbehandlingen i denne saken. Videre fremkommer det ikke nye opplysninger i klagen som er av vesentlig betydning for vurderingen.

Fylkesdirektøren kan på bakgrunn av de foregående vurderingene ikke se at det er grunnlag for å ta klagen til følge.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/70676-2

Saksbehandler: Erlend Kjærnsrød

Avdeling: Plan-, miljø- og samfunnsavdelingen

Høringssak - Forslag til endringer i energiloven (tidlig saksavslutning mv.)

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
141/2024	17.09.2024	Fylkesutvalget

Sammendrag

Energidepartementet har sendt på høring en rekke forslag til endringer i energiloven som skal gjøre konsesjonsprosesser for produksjons- og distribusjonsanlegg for elektrisk kraft mer effektive og bedre rustet for fremtidens kraftsystem. Endringene som foreslås vurderes å være formålstjenlige og fornuftige.

Fylkesdirektørens innstilling

Rogaland fylkeskommune gir følgende uttalelse til høringen

Rogaland fylkeskommune støtter endringene som foreslås i høringen. I forbindelse med lovfesting av kravet om detaljplan, bør departementet også vurdere å tydeliggjøre at en detaljplan skal være en detaljering i forhold til den utbyggingsløsning som ligger til grunn i en gitt konsesjon. Dette kan gjøres ved å ta inn en formulering i lovteksten som klargjør at konsesjonsmyndigheten kan kreve fornyet eller endret konsesjonssøknad dersom det ved presentasjon av detaljplanen legges opp til vesentlige endringer i utbyggingsløsning.

Gunn Claire Westad
fylkesdirektør

Rune Thele
samfunnsdirektør

Bakgrunn for saken

Energidepartementet sendte 26. juni på høring et forslag om en rekke endringer i energiloven. Målsettingen er ifølge departementet å bidra til at konsesjonssystemet i energiloven skal være bedre rustet for fremtidens kraftsystem og gjøre konsesjonsprosessene mer effektive og bedre tilpasset til å møte samfunnets behov i tiden framover. Departementet viser til at flere av endringsforslagene har sin bakgrunn i erfaringer fra en rekke vindkraftsaker de siste årene. I tillegg vises det til blant annet Solberg-regjeringens stortingsmelding Meld. St. 36 (2020-2021) *Energi til arbeid – langsiktig verdiskaping fra norske energiresurser*, Strømnettutvalgets NOU 2022:6 *Nett i tide* og Støre-regjeringens *Handlingsplan for raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet* som bakgrunn for behov for endringer i loven. I høringsbrevet fra departementet var høringsfristen satt til 30. august, men i høringsnotatet som var lagt ved i saken var fristen oppgitt til 25. september 2024. Fylkesdirektøren har avklart med departementet at fylkeskommunen får utsatt høringsfrist til 19. september.

Problemstilling

Det må tas stilling til hvilket høringssvar Rogaland fylkeskommune skal gi i saken.

Saksopplysninger

For å bygge, eie og drive et anlegg for produksjon, omforming, overføring og fordeling av elektrisk energi, kreves det anleggskonsesjon etter energiloven § 3-1.

For å bygge, eie og drive nettanlegg innenfor et bestemt område, kan det gis områdekonsesjon etter energiloven § 3-2. Områdekonsesjonærer har en leveringsplikt, som innebærer å «levere elektrisk energi til alle kunder innenfor det geografiske området konsesjonen gjelder for», jf. energiloven § 3-3.

For tiltak av en viss størrelse starter NVEs konsesjonsbehandling med at tiltakshaver må sende inn en melding til NVE som blant annet inneholder forslag til konsekvensutredningsprogram (KU-program). Meldingen sendes på høring til berørte parter, og deretter fastsetter NVE KU-program som stiller krav om hva tiltakshaver må utrede før det kan søkes om konsesjon. De største kraftledningssakene krever i tillegg at tiltakshaver før melding har utarbeidet en konseptvalgutredning (KVU) med ekstern kvalitetssikring. Når konsekvensutredninger er gjennomført, kan tiltakshaver søke om konsesjon. Også mindre tiltak som ikke har hatt krav om melding må konsekvensutredes, og da skal konsekvensutredningen være en del av konsesjonssøknaden. Søknad og konsekvensutredning sendes på høring, og når høring er gjennomført, og alle relevante sider av saken er godt nok opplyst, fatter NVE vedtak om å gi eller ikke gi konsesjon. Det kan settes vilkår for konsesjonen. Deretter må det utarbeides en detaljplan for utbyggingen, og denne skal også sendes på høring og godkjennes av NVE før byggestart kan iverksettes.

Departementet foreslår en rekke endringer som er oppsummert i listen nedenfor:

- Tidlig saksavslutning: Det foreslås at NVE i visse tilfeller og etter gitte kriterier kan avslutte behandlingen av en melding i en relativt tidlig fase. Formålet med forslaget er å effektivisere konsesjonsbehandlingen og frigjøre ressurser hos NVE ved å tilrettelegge for at saker om ikke-realiserbare prosjekter kan avsluttes så tidlig som mulig. Dette kan for eksempel gjelde saker med store negative konsekvenser for miljø og arealbruk som det er tydelig at ikke kan avbøtes i tilstrekkelig grad.
- Områdekonsesjonærens henteplikt: Områdekonsesjonærer, som Fagne, Lnett, KE Nett, Jæren Everk og Enida, vil få en plikt til å bygge strømnnett til nye kraftproduksjonsanlegg som skal tilknyttes nett opp til 22 kV. Det vil

tilsvare den leveringsplikten som områdekonsesjonæren i dag har til å levere strøm til nye kunder som ønsker det – opp til en viss størrelse. Departementet forutsetter at det kreves fullt anleggsbidrag på investeringskostnadene som følger direkte av den nye tilkoblingen som må bygges til det aktuelle produksjonsanlegget. Dette vil kunne gjøre at en god del saker om bygging av nett til ny kraftproduksjon ikke trenger en egen anleggskonsesjon fra NVE. Dette vil primært gjelde små vannkraftverk og solkraftverk, mens for eksempel store vann- og vindkraftverk som regel vil kreve egen anleggskonsesjon for tilknytning til nettet.

- Modernisering av søknadsreglene: Det foreslås enkelte endringer i reglene for søknader, for eksempel fjerning av kravet om at nye konsesjonssøknader skal legges ut fysisk til gjennomsyn i lokalene til NVE, og at søknadene skal kunngjøres i Norsk lysingsblad, som vurderes å ha liten praktisk betydning i dag. Andre endringer er hovedsakelig av språklig og teknisk karakter for å gjøre bestemmelsene mer tilgjengelige for leseren.
- Kostnader ved kunngjøring av konsesjonsvedtak: I visse tilfeller kan det være en plikt til å kunngjøre eller på annen måte offentliggjøre det endelige konsesjonsvedtaket på en nærmere bestemt måte, utover plikten til å underrette partene i saken. For eksempel vil tillatelse til tiltak i forekomster av en utvalgt naturtype medføre plikt til kunngjøring og offentliggjøring ut fra naturmangfoldloven § 56. For denne typen saker og andre tilsvarende tilfeller foreslår departementet en hjemmel for NVE til å pålegge den som har fått konsesjon å dekke kostnadene til kunngjøring/offentliggjøring.
- Konsesjonens varighet: I dag kan konsesjoner gis for et begrenset tidsrom på inntil 30 år. Departementet foreslår å heve denne maks grensen til 50 år, basert på at for eksempel kraftledninger kan ha en levetid på minst 60-70 år. Den klare hovedregelen skal fortsatt være at konsesjonsperioden tilpasses det aktuelle anleggets antatte levetid, slik at for eksempel vindkraftverk med en teknisk levetid på 25-30 år vil få kortere konsesjoner enn kraftledninger eller solkraftverk som gjerne kan ha en teknisk levetid på opptil 40 år.
- Regulering av detaljplanfasen: I saker hvor det blir gitt anleggskonsesjon for å bygge, eie og drive store og arealkrevende anlegg etter energiloven § 3-1, setter konsesjonsmyndigheten ofte krav om at konsesjonæren utarbeider en detaljplan for anlegget. En detaljplan angir den endelige utformingen av

anlegget, innenfor konsesjonens grenser. Detaljplanen beskriver også alle arealinngrepene, og hvordan miljø og landskap skal ivaretas i anleggs- og driftsfasen. I konsesjonen kan det også fastsettes anleggsspesifikke vilkår for hvilke temaer som må omtales nærmere i detaljplanen. Departementet foreslår å lovfeste et krav om detaljplan for å gi aktører og allmennheten bedre innsikt i hvordan konsesjonsprosesser etter energiloven gjennomføres i praksis. I enkeltsaker vil NVE kunne frafalle kravet om detaljplan, for eksempel i mindre saker der alle relevante forhold er vurdert i konsesjonsvedtaket.

- **Byggefrister:** Energiloven inneholder i dag ingen frist for bygging av anlegg etter at konsesjon er tildelt etter § 3-1. I praksis har NVE ofte fastsatt en frist i konsesjonen for når anlegget senest skal være satt i drift. Departementet foreslår å innføre en ny bestemmelse i energiloven med frister for byggestart og idriftsettelse. Fristen for å påbegynne bygging foreslås til fem år fra konsesjonstildeling, og fristen for idriftsettelse foreslås til fem år fra byggestart.
- **Omgjøring:** Energiloven § 10-4 første ledd åpner for at «fastsatte vilkår» i tildelte konsesjoner kan endres «av hensyn til allmenne interesser». Det kan for eksempel gjelde hvis skader og ulemper ved anlegget viser seg å bli vesentlig større enn antatt. Her foreslår departementet blant annet at omgjøring av en gitt tillatelse ikke bare kan skje av hensyn til allmenne interesser, men også av hensyn til private interesser. Det er først og fremst naboenes og andre berørtes interesser som vil være relevante i den forbindelse. Departementet foreslår også en ny hjemmel for å pålegge etterundersøkelser av tiltakets virkninger for miljø og annen arealbruk. Konsesjoner etter energiloven er relativt langvarige, som tilsier at det i løpet av driftsperioden kan oppstå behov for å forbedre kunnskapsgrunnlaget om virkningene for naturmangfold, reindrift mv. i de berørte områdene. Hvis etterundersøkelsene viser at det er grunnlag for å pålegge konsesjonær nye avbøtende tiltak, kan det bli aktuelt å sette nye vilkår i konsesjonen eller endre eksisterende vilkår i medhold av § 10-4 første ledd.

Fylkesdirektørens vurderinger

Fylkesdirektøren støtter målsettingen om å effektivisere og modernisere konsesjonssystemet i energiloven, gitt forutsetningen om at hensynene som begrunner konsesjonsordningen ikke svekkes. Både hensynet til naturmiljø og andre samfunnsinteresser må forutsettes ivaretatt, og i den sammenheng kan særlig tapet av natur og de målene som Norge også har sluttet seg til gjennom naturavtalen være verd å trekke fram.

Fylkesdirektøren mener det vil være en klar fordel at NVE får en tydelig hjemmel til tidlig avslutning av konsesjonssaker i tilfeller der det er åpenbart at det ikke bør gis konsesjon. Dette vil både frigjøre kapasitet hos konsesjonsmyndigheten og ulike høringsinstanser, og bør også være en fordel for tiltakshavere ved at de unngår å bruke ressurser på å utvikle prosjekter som det er liten sannsynlighet for å få godkjenning for.

En økning av den maksimale grensen for en konsesjons varighet til 50 år framstår som rimelig i og med at teknisk levetid i alle fall for noen typer anlegg vil kunne være så lang. At endringen innebærer at varigheten kan settes inntil 50 år, tilsier at det ikke bør være noen automatikk i at en konsesjon vil gjelde i 50 år, og fylkesdirektøren er enig med departementet i at varigheten må baseres på en konkret vurdering i det enkelte tilfellet og ta utgangspunkt i den antatte levetiden for ulike typer anlegg. En lengre varighet for en konsesjons varighet vil innebære økt sannsynlighet for at det i løpet av konsesjonsperioden kan skje endringer i både miljømessige og andre samfunnsmessige forhold som også innebærer at det kan oppstå uforutsette negative virkninger av et anlegg. Terskelen for at det skal kunne foretas omgjøring eller endring i konsesjoner bør dermed ikke være for høy.

Lovfesting av krav til frist for byggestart og idriftsettelse bør kunne sikre at det ikke skjer vesentlige endringer i utbyggingsløsning eller miljømessige og andre samfunnsmessige forhold i tida som går fra det gis konsesjon til et anlegg settes i drift. At det gikk mange år mellom innvilget konsesjon og ferdigstillelse av vindkraftanlegg på land var etter fylkesdirektørens oppfatning en av grunnene til at anleggene ble vesentlig endret i forhold til de opprinnelig godkjente planene, og at holdningen til vindkraft på land endret seg.

Innføring av et lovfestet krav om detaljplan for nye energianlegg er en tilpasning til det som er hovedregelen også ved praktiseringen av dagens lovverk gjennom fastsettelse av konsesjonsvilkår. Detaljplaner utgjør et viktig grunnlag for å styre gjennomføringen av en utbygging og sikre at vilkår blir ivaretatt, herunder at nødvendige hensyn både til miljø, kulturminneinteresser og andre allmenne og private interesser ivaretas på en god måte. I forslaget til lovtekst er det lagt inn en forutsetning om at detaljplanen må ha nødvendig utredning og beskrivelse av endrede virkninger dersom utbyggingsløsningen beskrevet i detaljplanen kan gi endrede virkninger for miljø- og samfunnsinteresser sammenlignet med den utbyggingsløsningen som lå til grunn for konsesjonen. Dette bør kunne sikre at det unngås for store endringer i utbyggingsløsning uten at det underlegges en skikkelig vurdering av utbyggingen, og at også kravene i forskrift om konsekvensutredning knyttet til endringer kan ivaretas. Fylkesdirektøren mener likevel at departementet bør vurdere å tydeliggjøre at en detaljplan skal være en detaljering i forhold til den utbyggingsløsning som ligger til grunn i en gitt konsesjon, og at det ikke gjennom en detaljplan kan gjøres vesentlige endringer i utbyggingsløsning, jf. erfaringene fra vindkraftutbyggingen. Innføring av klare frister for oppstart av utbygging og idriftsettelse bør i seg selv gjøre at sannsynligheten for endringer i utbyggingsløsning blir mindre. Det bør likevel vurderes å ta inn en formulering i lovteksten som klargjør at konsesjonsmyndigheten kan kreve fornyet eller endret konsesjonssøknad dersom det ved presentasjon av detaljplanen legges opp til vesentlige endringer i utbyggingsløsning.

Departementet foreslår å innføre en «henteplikt» der områdekonsesjonærer får en plikt til å bygge strømnnett fram til kraftproduksjon som skal kobles til 22 kV kraftnett. Dette tilsvarer den leveringsplikten nettselskapene i dag har til å bygge strømnnett frem til nye forbrukere som vil koble seg til nettet. En slik henteplikt vil innebære at det ikke må søkes om en egen konsesjon for nytt nett som må bygges til nye kraftprodusenter opptil en viss størrelse. NVE vil vurdere virkningene av evt. nytt nødvendig kraftnett i forbindelse med konsesjonsbehandlingen av det nye kraftproduksjonsanlegget. Fylkesdirektøren vurderer at dette forslaget virker fornuftig, gitt at valg av nettilkoblingsløsning underlegges en hørings- og godkjenningssprosess der ulike alternativer for tilkoblingsløsning/trasevalg vurderes enten separat eller som en del av godkjenningssprosessen for kraftutbyggingen (sol-, vind- eller annen

kraftproduksjon). I og med at det legges opp til henteplikt for anlegg med tilknytning inntil 22 kV, antar fylkesdirektøren at det i utgangspunktet er snakk om tilkobling med jordkabel. Fylkesdirektøren oppfatter at det kan settes krav om anleggsbidrag eller at kraftprodusent bekoster nettilkoblingen. Det bør kunne stilles krav om dette for å sikre at nettselskap/forbrukere ikke må bekoste utbygging i tilfeller der det er uforholdsmessig kostbart å etablere nettilkobling eller usikkert om det er samfunnsmessig lite rasjonelt med en utbygging. Forslaget om at det skal kunne dispenseres fra kravet om henteplikt bør også kunne sikre at samfunnsmessig lite rasjonelle utbygginger ikke må bekostes av nettselskap/forbrukere.

Forslag om at krav om fysisk utlegging av dokumenter som sendes på høring og utlegging i Norsk lysingsblad skal fjernes, framstår som en fornuftig modernisering, i og med at alt nå gjøres tilgjengelig digitalt på NVEs nettsider, i tillegg til at saker sendes på høring til berørte parter og kunngjøres i minst én avis som er alminnelig lest i distriktet.

Innføring av hjemmel for å kunne pålegge etterundersøkelser for å dokumentere miljøvirkninger er positivt, og vil kunne gi grunnlag for å vurdere om tiltak har fått en utilsiktet virkning som krever avbøtende tiltak.

Fylkesdirektøren vurderer at de foreslåtte endringene knyttet til omgjøring eller endring av tillatelse, inkludert vilkår, antas å være ment å være en mulighet for å omgjøre eller endre konsesjoner for allerede utbygde energianlegg, og dette virker fornuftig. Det gjelder også den foreslåtte endringen som innebærer at både allmenne og private interesser kan gi grunnlag for omgjøring.

Konklusjon

Forslagene til endringer i energiloven framstår i stor grad som hensiktsmessige og fornuftige. For å tydeliggjøre at detaljplaner skal være en detaljering av den utbyggingsløsningen som det er gitt konsesjon til, bør departementet vurdere å ta inn en formulering i lovteksten som klargjør at konsesjonsmyndigheten kan kreve fornyet eller endret konsesjonssøknad dersom det ved presentasjon av detaljplanen legges opp til vesentlige endringer i utbyggingsløsning.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/8181-36

Saksbehandler: Eivind Kolnes

Avdeling: Politisk sekretariat

Valg av skjønnsmedlemmer for perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2028

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
142/2024	17.09.2024	Fylkesutvalget
89/2024	24.09.2024	Fylkestinget

Sammendrag

Det skal velges skjønnsmedlemmer for årene 2025-2028. Skjønnsmedlemmene velges etter innspill fra domstolene og kommunene i Rogaland, i tillegg til kommunene Sirdal (Agder fylkeskommune) og Etne (Vestland fylkeskommune) som ligger under hhv Egersund og Haugesund rettssted.

Kommunene er blitt bedt om å komme med innspill til ulike antall medlemmer alt etter størrelse. Domstolene har uttrykt spesifikt ønske om medlemmer med kompetanse innenfor kategoriene takstmann og megler.

Fylkesdirektørens innstilling tar utgangspunkt i kommunetilhørighet og kompetanse. Det er ellers tatt hensyn til ønskene domstolene har uttrykt i vedlagt brev.

Fylkesdirektørens innstilling

1.Følgende oppnevnes som skjønnsmedlemmer for perioden 1. januar 2025 – 31. desember 2028:

Se liste under «Fylkesdirektørens vurderinger».

2. Fylkestinget gir fylkesutvalget fullmakt til å behandle saker som eksempelvis nødvendige suppleringer eller søknader om fritak.

Gunn Claire Westad

Fylkesdirektør

Bakgrunn for saken

Fylkestinget er ansvarlig for å utnevne skjønnsmedlemmer etter skjønnsprosessloven § 14-1. Kommunene skal komme med forslag til skjønnsmedlemmer. Oppnevningen skal foretas innen 15. oktober året etter kommunestyre- og fylkestingsvalg. Justis- og beredskapsdepartementet har i brev datert 12. januar 2024 informert om valget.

Skjønnsmedlemmer kan karakteriseres som en type sakkyndige meddommere som deltar både i tingretten, jordskifteretten og lagmannsretten i rettslige skjønn og overskjønn (i lagmannsretten). Slike skjønn er en form for rettergang hvor formålet som regel er å fastslå verdien av eller rettigheter i fast eiendom. Skjønn er mest vanlig i forbindelse med ekspropriasjon eller når områder blir vernet etter lov om biologisk mangfold.

Skjønnsmedlemmene velges for fire år, fra 1. januar 2025 til 31. desember 2028. Justis- og beredskapsdepartementet fastsetter antallet skjønnsmedlemmer som skal velges, etter innspill fra domstolene.

Fylkestinget utnevner skjønnsmedlemmer til Sør-Rogaland tingrett med rettsstedene Egersund, Sandnes og Stavanger og til Haugaland og Sunnhordaland tingrett med rettssted Haugesund.

Alle kommuner i Rogaland har sendt inn forslag til skjønnsmedlemmer og i tillegg er det forslag fra Sirdal kommune i Agder fylkeskommune og Etne kommune i Vestland fylkeskommune.

Saksopplysninger

Departementet har fastsatt antall skjønnsmedlemmer i Rogaland til 325 (+ 2 fra Sirdal kommune og 4 fra Etne kommune) og har overlatt fordeling på rettsstedene til fylkeskommunen. Inneværende valgperiodes fordeling av skjønnsmedlemmer på kommunene innenfor hvert rettssted legges til grunn ved oppnevning for de neste fire år. Fordelingen på fylkets fire rettssteder blir slik:

Egersund 33 (+ to fra Sirdal)

Sandnes 88

Stavanger 79

Haugesund 125 (+ fire fra Etne)

Det ble sendt ut brev til kommunene fra fylkeskommunen 13. februar 2024 med informasjon om frister for innsendelse til fylkeskommunen og retningslinjer for valg av skjønnsmedlemmer. Fristen ble satt til 30. mai 2024, men de siste forslagene kom inn i midten av august. Alle kommuner har blitt oppfordret til å levere inn en liste på 20 prosent flere skjønnsmedlemmer enn de vil være representert med. Dette begrunnes med at det blir flere å velge mellom for å kunne få medlemmer totalt sett med en så variert bakgrunn som mulig. Ikke alle kommuner har klart dette, noe som viser at det noen steder er vanskelig å få tak i kandidater. I tre kommuner har man ikke klart å få nok kandidater. For å foreslå riktig antall skjønnsmedlemmer velges det flere skjønnsmedlemmer fra kommuner ved rettsstedet som har meldt inn flere skjønnsmedlemmer enn det er behov for.

Alle kandidatene i denne saken har blitt vandelssjekket og er valgbare.

Skjønnsprosessloven § 14-2 sier følgende: «Ved oppnevningen skal det tas sikte på at utvalget får en allsidig sammensetning, og at de som oppnevnes har kyndighet på et eller flere områder som vanligvis berøres ved skjønn.»

Domstolene har utarbeidet en liste over kategorier de ønsker kyndighet i:

- Landbruk
- Skogbruk
- Arealplanlegger
- Eiendomsutvikler
- Entreprenør
- Arkitekt
- Megler
- Takstmann
- Revisor/økonom
- Fast eiendom
- Reindrift
- Annet

I tillegg har domstolene uttrykt spesifikt ønske om kompetanse innenfor kategoriene megler og takstmann.

Det er ellers tatt hensyn til ønskene domstolene har uttrykt i vedlagt brev.

Fylkesdirektørens vurderinger

Det framgår under hvem som er foreslått som skjønnsmedlemmer for perioden 2025-2028. Det viktige er at totalantallet per rettssted er oppfylt, ikke fordelingen per kommune. På samme måte blir kompetansen til skjønnsmedlemmene sett under ett, ikke per kommune.

Alle forslagene fra kommunene gjengis i vedlegget «Alle innsendte kandidater med kyndig kategori». Kandidater som ikke er innstilt, er i vedlegget gjengitt i fet skrift. Kommunene har blitt bedt om å sende inn informasjon om kyndighet basert på listen ovenfor, noen har ikke etterfulgt dette og derfor varierer det hvilken informasjon som er i kolonnene for kyndighet i vedlegget.

Tabellene under viser hvor mange skjønnsmedlemmer kommunen har blitt bedt om å stille med, hvor mange kandidater kommunene har foreslått og hvor mange kandidater som er fra hver kommune i fylkesdirektørens innstilling. De kandidater fylkesdirektøren ut fra en helhetsvurdering innstiller på er i tabell under hvert rettssted.

Egersund rettssted – 33 medlemmer + to fra Sirdal

Kommune	Bedt om	Foreslått	Fylkesdirektørens innstilling
Bjerkreim	3	4	3
Eigersund	18	22	18
Lund	6	6	6
Sokndal	6	7	6
Sirdal	2	11	2
Totalt	35	50	35

	Kommune	Fornavn	Etternavn
1	Bjerkreim	Hege	Brattebø
2	Bjerkreim	Jan Inge	Osland
3	Bjerkreim	Øyvind	Sjøtrø
4	Eigersund	Brith-Anita Hetland	Nodland

5	Eigersund	Irene	Hestnes
6	Eigersund	Rita	Ørsland
7	Eigersund	Anita Garheim	Stangeland
8	Eigersund	Cecilie Therese	Tengesdal
9	Eigersund	Gunn Seglem	Christoffersen
10	Eigersund	Liv Aina Nevland	Adamsen
11	Eigersund	Andreassen	Jon Sivert
12	Eigersund	Skjærpe	Runar
13	Eigersund	Vinningland	Kjell Tore
14	Eigersund	Olsen	Johnny Nicolai
15	Eigersund	Lindø	Øystein
16	Eigersund	Hognestad	Ronny
17	Eigersund	Grude	Jan Erik
18	Eigersund	Myklebust	Arild
19	Eigersund	Seglem	Alf Magne
20	Eigersund	Aase	Jan Halvard
21	Eigersund	Myklebust	Dagfinn
22	Lund	Hamre	Helge
23	Lund	Brennsæter	Øystein
24	Lund	Skoland	Halvor Magne Øverland
25	Lund	Heskestad	Regine Janette Waldemar
26	Lund	Bjørkeland	Lars Johan
27	Lund	Kjellesvik	Kurt Sveinung
28	Sokndal	Edland-Hansen	Torill-June
29	Sokndal	Espenes	Torunn
30	Sokndal	Sand	Kjell-Tore
31	Sokndal	Barstad	Sondre
32	Sokndal	Stene	Lars Børge
33	Sokndal	Midtbø	Frank
34	Sirdal	Haughom	Sven
35	Sirdal	Wang	Lars Enok

Sandnes rettssted – 88 medlemmer

Kommune	Bedt om	Foreslått	Fylkesdirektørens innstilling
Sandnes	36	44	36
Klepp	14	17	14
Time	14	18	14
Hå	14	17	14

Gjesdal	10	12	10
Totalt	88	108	88

	Kommune	Etternavn	Fornavn
1	Sandnes	Asbjørnsen	Jo Michael
2	Sandnes	Austvik	Per Idar
3	Sandnes	Bergsholm	Solveig Kristin Horve
4	Sandnes	Bjordal	Kristoffer Refsnes
5	Sandnes	Bogstrand	Dag Andre
6	Sandnes	Espedal	Per Torbjørn
7	Sandnes	Guse	Marit Oaland
8	Sandnes	Hall	Mari Anne Waage Næsheim
9	Sandnes	Hansen	Hans Erik Kolstrup
10	Sandnes	Hauge	Jone
11	Sandnes	Herredsvela	Magnus
12	Sandnes	Haaland	Siv Kåsereff Myhre
13	Sandnes	Idland	Live Dahle
14	Sandnes	Koppang	Tore Oddmund
15	Sandnes	Lyse	Bente
16	Sandnes	Malmhaug	Borghild Lovise Gravdal
17	Sandnes	Malmin	Bodil Valheim
18	Sandnes	Meyer	Tom Kenneth
19	Sandnes	Nese	Stig Harald
20	Sandnes	Nicolaisen	Lars
21	Sandnes	Nilsen	Eva Maria
22	Sandnes	Pedersen	Ann Kristin Berge
23	Sandnes	Riley	Roselyn Rosos
24	Sandnes	Rosså	Julie-Anne Osaland
25	Sandnes	Sandvik	Cecilie
26	Sandnes	Sjursen	Jonny
27	Sandnes	Spanne	Terje
28	Sandnes	Stene	Arnold Rune Vidar
29	Sandnes	Strømland	Eivin
30	Sandnes	Sørseth	Sondre Stråtveit
31	Sandnes	Thoen	Kjell
32	Sandnes	Tjessem	Gunn
33	Sandnes	Torkildsen	Brit Helen Rørvig
34	Sandnes	Vagle	Kåre Runar
35	Sandnes	Vestly	Kjell
36	Sandnes	Wick	Julie Kuven
37	Klepp	Aasland	Jone

38	Klepp	Andersen	Hans Christian
39	Klepp	Eidså	Stig Erlend
40	Klepp	Stenby	Irja Marie
41	Klepp	Skretting	Jone Martin
42	Klepp	Aasland	Hans Kristian
43	Klepp	Nesse	Ellinor
44	Klepp	Bryne	Birgit Marie
45	Klepp	Engedal	Ole
46	Klepp	Dahl	Natalia
47	Klepp	Gravdal	Solveig Elin
48	Klepp	Wiig	Terje
49	Klepp	Vesthovde	Bjarte
50	Klepp	Kleppe	Knut Are
51	Time	Birkeland	Bård
52	Time	Espedal	Kristine Ree
53	Time	Fosse	Joakim
54	Time	Fossfjell	Dann
55	Time	Grayston	Harald
56	Time	Haugland	Katrine Eide
57	Time	Hellvik	Preben Løvdahl
58	Time	Hodne	Thea
59	Time	Reiestad	Torbjørn
60	Time	Salte	Lars Eirik
61	Time	Siqveland	Betty
62	Time	Stangeland	Joakim
63	Time	Time	Åsill
64	Time	Aadnesen	Hilde Aschehoug
65	Hå	Aksnes	Erlend
66	Hå	Bø	Rigmor
67	Hå	Bårdsen	Brit
68	Hå	Gudmestad	Tor Rune
69	Hå	Horpestad	Arnfinn
70	Hå	Håland	Gunn Dalen
71	Hå	Scheie	Jerand
72	Hå	Skretting	Glenn
73	Hå	Stangeland	Anna
74	Hå	Søyland	Tor Henrik
75	Hå	Tuen	Ernst Morten
76	Hå	Vigre	Kjetil
77	Hå	Vikedal	Asgeir
78	Hå	Aarsland	Hans
79	Gjesdal	Nedrebø	Margunn
80	Gjesdal	Høie	Marit
81	Gjesdal	Byrkjedal	Ola Andreas
82	Gjesdal	Søyland	Kåre

83	Gjesdal	Frafjord	Asbjørn
84	Gjesdal	Lomeland	Reidar Magnar
85	Gjesdal	Gilje	Torben
86	Gjesdal	Epletveit	Marit
87	Gjesdal	Ølberg	Jorunn
88	Gjesdal	Frafjord	Bente Thorsen

Stavanger rettssted – 79 medlemmer

Det er levert et lavere antall forslag enn etterspurt fra to av kommunene som hører til Stavanger rettssted, Randaberg mangler 3, Strand mangler 1. Det betyr at Sola får oppnevnt en ekstra kandidat, men det er allikevel for få (3) kandidater totalt som vist i tabellen under. Dette vil suppleres ved behov.

Kommune	Bedt om	Foreslått	Fylkesdirektørens innstilling
Stavanger	30	30	30
Strand	16	15	15
Sola	15	16	16
Randaberg	12	9	9
Hjelmeland	5	5	5
Kvitsøy	1	1	1
Totalt	79	76	76

	Kommune	Etternavn	Fornavn
1	Stavanger	Nordtun	Fredrik
2	Stavanger	Pedersen	Kjetil
3	Stavanger	Jensen	Christoffer Rune
4	Stavanger	Olsen	Jan Erik
5	Stavanger	Aasen	Egil
6	Stavanger	Vistnes	Jone
7	Stavanger	Olsson	Tommy
8	Stavanger	Kallestén	Børge
9	Stavanger	Knutsen	Ståle Johan

10	Stavanger	Nevøy	Stian
11	Stavanger	Flesland	Ole Jørgen
12	Stavanger	Eide	Tørres Randolph
13	Stavanger	Ness	Rolf Robert
14	Stavanger	Syrstad	Jon Ola
15	Stavanger	Hetland	Birger
16	Stavanger	Fuglestad	Marianne
17	Stavanger	Eriksen	Grethe
18	Stavanger	Olsen	Linda Christine
19	Stavanger	Skartveit	Linda
20	Stavanger	Ali Mubarak	Mushrifa
21	Stavanger	Farquhar	Karen
22	Stavanger	Gramshaug	Hild Mona
23	Stavanger	Kaldheim	Carina
24	Stavanger	Lode	Kristin
25	Stavanger	Aarrestad	Cicel Torill
26	Stavanger	Salvesen	Torild
27	Stavanger	Borsheim	Maren
28	Stavanger	Edwardsen	Astrid Louise
29	Stavanger	Presttun	Rita Synnøve
30	Stavanger	Engstrøm	Bodil
31	Strand	Alsvik	Amund
32	Strand	Bjørheim	Elisabeth
33	Strand	Eiane	Anne Synnøve
34	Strand	Helmikstøl	Nils Kristian
35	Strand	Krumsvik	Terje
36	Strand	Kvalvåg	Mona Østerhus
37	Strand	Leland	Jan
38	Strand	Levik	Hilde
39	Strand	Lindland	Bjørnar
40	Strand	Melberg	Tone
41	Strand	Moen	Edel Kathrine
42	Strand	Nes	Kjetil
43	Strand	Rønnevik	Svein Kjetil
44	Strand	Svihus	Maicen Ravnås
45	Strand	Voster	Sigrid
46	Sola	Lillemo	Tone
47	Sola	Chamdid	Fayroz
48	Sola	Fylkesnes	Thora Helene Gjertsen
49	Sola	Nyhus	Helge
50	Sola	Beeckman	Koenraad Etienne M J
51	Sola	Vormeland	Tore Brattebø
52	Sola	Rezai	Touraj Kallaj

53	Sola	Lie	Ove Palmer
54	Sola	Garborg	Linn Noomi
55	Sola	Stokkeland	Geir-Rune
56	Sola	Grøsfjeld	Glenn Sigurd
57	Sola	Slette	Ole Henry
58	Sola	Fyljesvoll	Åsbjørn
59	Sola	Albretsen	Hanne Kjersti
60	Sola	Tjelta	Svend
61	Sola	Kristensen	Olav
62	Randaberg	Enger-Nybø	Hilde
63	Randaberg	Bø	Kirsti Aarsvol
64	Randaberg	Ravnås	Tone
65	Randaberg	Kolnes	Cecilie
66	Randaberg	Viste	Ingrid Cathrine
67	Randaberg	Sande	Odd
68	Randaberg	Bø	Kjell Ingar
69	Randaberg	Helgaland	Arild
70	Randaberg	Viste	Bengt
71	Hjelmeland	Westersjø	Sven Gil
72	Hjelmeland	Sie	Anders
73	Hjelmeland	Aune	Eva Kristin
74	Hjelmeland	Apeland	Kjell
75	Hjelmeland	Meland	Hilde Pedersen
76	Kvitsøy	Ydstebø	Leif

Haugesund rettssted – 125 medlemmer + 4 fra Etne

Det er levert et lavere antall forslag enn etterspurt fra Tysvær som mangler 7.

Det betyr at flere kommuner får oppnevnt ekstra kandidater som vist i tabellen under.

Kommune	Bedt om	Foreslått	Fylkesdirektørens innstilling
Karmøy	36	43	39
Haugesund	35	42	36
Tysvær	15	8	8
Vindafjord	13	14	14
Sauda	11	13	13
Suldal	9	10	9

Bokn	4	4	4
Utsira	2	3	2
Etne	4	4	4
Totalt	129	141	129

	Kommune	Etternavn	Fornavn
1	Karmøy	Solheim	Leif Kåre
2	Karmøy	Svendsen	Kjell Arvid
3	Karmøy	Clausen	Ivar Magne
4	Karmøy	Haga	Leiv
5	Karmøy	Walland	Eivind
6	Karmøy	Haaland	Tryve Ragnar
7	Karmøy	Klæhaug	Susan
8	Karmøy	Pedersen	Britt Johnsen
9	Karmøy	Helgeland	Bjarte
10	Karmøy	Myge	Grete Marianne
11	Karmøy	Knutsen	Anne Lene
12	Karmøy	Randal	Håkon R.
13	Karmøy	Davidson	Kristin
14	Karmøy	Eikje	John
15	Karmøy	Vikingstad	Olaug Johanne
16	Karmøy	Høyenes	Trygve
17	Karmøy	Hausken	Leif Karsen
18	Karmøy	Skeie	Anne-Margrethe Lindaas
19	Karmøy	Jakobsen	Tove Broen
20	Karmøy	Lunde	Therese Holmen
21	Karmøy	Halvorsen	Fredrik
22	Karmøy	Solvang	Svein
23	Karmøy	Simonsen	Andreas Urrang
24	Karmøy	Tangjerd	Espen
25	Karmøy	Gåsland	Leif Ove
26	Karmøy	Færaas	Anne Britt
27	Karmøy	Stuvik	Vivian
28	Karmøy	Vatland	Svenn-Børge
29	Karmøy	Jordbrekk	Trond Harald
30	Karmøy	Haarr	Roy
31	Karmøy	Lund	Mette
32	Karmøy	Laugen	Ragnar
33	Karmøy	Vevatne	Lilly Sandvik

34	Karmøy	Vermundsen	Tone
35	Karmøy	Våga	David
36	Karmøy	Jacobsen	Svein
37	Karmøy	Byrknes	Jasmina
38	Karmøy	Fjeldkårstad	Eirik
39	Karmøy	Stonghaugen	Leif
40	Haugesund	Bjelland	Elin Hervik
41	Haugesund	Lindøe	Nina Grødem
42	Haugesund	Selnes	Gunnbjørg
43	Haugesund	Karlsen	Harald
44	Haugesund	Kiperberg	Odd Schive
45	Haugesund	Leirvåg	Dag Oskar
46	Haugesund	Lund	Øystein Bjøndal
47	Haugesund	Rasmussen	Magne
48	Haugesund	Stunes	Jarle
49	Haugesund	Hauge	Ingunn Helgeland
50	Haugesund	Supila	Elnura
51	Haugesund	Bay	Heidi Karin Brummenæs
52	Haugesund	Jacobsen	Lisa Vila
53	Haugesund	Dalmo	Kristbjørg
54	Haugesund	Strønstad	Kristine Thoresen
55	Haugesund	Alsaker	Fredrik Robert
56	Haugesund	Balchen Gundersen	Eirik
57	Haugesund	Seljestad	Angela Beathe
58	Haugesund	Hammerstad	Siri
59	Haugesund	Hovland	Camilla Eggeide
60	Haugesund	Thormodsen	Håkon
61	Haugesund	Taraldsøy	Arne Gisle
62	Haugesund	Blikra	Henrik
63	Haugesund	Knutsen	Arnfinn
64	Haugesund	Vikanes	Nils Inge
65	Haugesund	Bø	Roald
66	Haugesund	Pepper	Beate Kristin Hitsøy
67	Haugesund	Vik	Reidar
68	Haugesund	Jakob Poller	Marsi
69	Haugesund	Brekke	Thomas
70	Haugesund	Fjetland	Jan Willy
71	Haugesund	Knutsen	Kåre Noralf
72	Haugesund	Kvammen	Deanne Kristin Vogstoft
73	Haugesund	Vikse	Rune
74	Haugesund	Aune	Kristoffer Bjelland
75	Haugesund	Berg	Georg
76	Tysvær	Halvorsen	Morten
77	Tysvær	Ubøe	Tårn

78	Tysvær	Surnevik	Jan Inge
79	Tysvær	Nesheim	Ørjan
80	Tysvær	Eikje	Sigbjørn
81	Tysvær	Sandvik	Åsmund
82	Tysvær	Sjo	Øyving
83	Tysvær	Tørresdal	Lina
84	Vindafjord	Svandal	Arne
85	Vindafjord	Haakull	Svein Kåre
86	Vindafjord	Heggebø	Gisle
87	Vindafjord	Toadalen	Hildegunn
88	Vindafjord	Vik	Eivind
89	Vindafjord	Sandsgård	Tormod
90	Vindafjord	Lilleland	Sissel
91	Vindafjord	Tveit	Geir Kristian
92	Vindafjord	Skare	Haldor
93	Vindafjord	Jacobsen	Sverre
94	Vindafjord	Berakvam	Heidi
95	Vindafjord	Eike	Frode
96	Vindafjord	Helgesen	Wenche
97	Vindafjord	Andersen	Oddgeir Kjærvik
98	Sauda	Tangeraas	Ivar
99	Sauda	Birkeland	Dagfinn
100	Sauda	Seim	Elin Røyrvik
101	Sauda	Søndenå	Njål
102	Sauda	Birkeland	Ola Magnar
103	Sauda	Nybru	Kurt Inge
104	Sauda	Aalvik	Knut Risvold
105	Sauda	Weiseth	Irene Johnsen
106	Sauda	Brekke	Elin Storesund
107	Sauda	Risvoll	Torkel Andre
108	Sauda	Espedal	Kay Morten
109	Sauda	Nilssen	Aina Rystad
110	Sauda	Lofthus	Gro Anita
111	Suldal	Øxtra	Laila
112	Suldal	Vaage	Helene Hammer
113	Suldal	Østebø	Nina
114	Suldal	Tjøstheim	Turi Ottersland
115	Suldal	Leirvik	Bjarte
116	Suldal	Rugland	Ronny Mehus
117	Suldal	Niermann	Patrick
118	Suldal	Barka	Henning
119	Suldal	Øxtra	Per Gudmund
120	Bokn	Sudmann	Lillian
121	Bokn	Ognøy	Linda
122	Bokn	Øvrebø	Erik

123	Bokn	Våga	Tormod
124	Utsira	Rasmussen	Geir-Helge
125	Utsira	Eek	Arnstein
126	Etne	Åsbø	Bente
127	Etne	Bergsvåg	Lars Olav
128	Etne	Silde	Elisabeth
129	Etne	Tjelle	Kristoffer

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/82527-2

Saksbehandler: Harald Eide Ellingsen

Avdeling: Utvalgssekretariat

Permisjon fra verv - Mille-Sofie Kvannli (H)

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
143/2024	17.09.2024	Fylkesutvalget
88/2024	24.09.2024	Fylkestinget

Sammendrag

Mille-Sofie Kvannli (H) har i e-post datert 2. september 2024 søkt om permisjon fra sine folkevalgte verv i Rogaland fylkeskommune i perioden 2. september 2024 til 1. juni 2025. Grunnlaget for permisjonssøknaden er at Kvannli midlertidig skal flytte til Brasil for studier.

Fylkesordførers innstilling

1. Mille-Sofie Kvannli (H) innvilges permisjon fra følgende verv med virkning fra 25. september 2024 til og med 31. mai 2025:

Fylkestinget – fast representant

Fylkesutvalget – 2. vara

Opplæringsutvalget – fast representant

KS Fylkesmøte – 1. vara for Høyre

Novari IKS (tidl. VIGO) – 1. vara

Distriktsprogramrådet – vara

2. Det foretas følgende opprykk/valg av settemedlemmer, gjelder fra 25. september 2024 og til 1. juni 2025:

Fylkestinget:

Kine Myre (H) rykker opp som fast representant. Marit Høie (H) rykker opp som fast møtende vararepresentant.

Fylkesutvalget:

Høyres varaliste rykkes opp.

Opplæringsutvalget:

Umid Fothik (H) rykker opp som fast representant. For øvrig rykkes varalisten til Høyre opp.

KS Fylkesmøte:

Høyres varaliste rykkes opp.

KS Landstinget:

Kvannli er siste vara, det velges ikke ny for perioden Kvannli har permisjon.

Novari IKS (tidl. VIGO) - representantskapet:

Som nytt varamedlem velges:

Distriktsprogramrådet:

Som nytt varamedlem velges:

Ole Ueland

fylkesordfører

Bakgrunn for saken

Mille-Sofie Kvannli (H) har i e-post datert 2. september 2024 søkt om permisjon fra sine folkevalgte verv i Rogaland fylkeskommune i perioden 2. september 2024 til 1. juni 2025.

Kvannli søker permisjon fra følgende verv:

Fylkestinget – fast representant

Fylkesutvalget – 2. vara

Opplæringsutvalget – fast representant

KS Fylkesmøte – 1. vara for Høyre

Novari IKS (tidl. VIGO) – 1. vara

Distriktsprogramrådet – vara

Grunnlaget for permisjonssøknaden er at Kvannli midlertidig skal flytte til Brasil for studier der.

Problemstilling

Utgangspunktet er at den folkevalgte skal skjøtte sine plikter i vervet. En har som folkevalgt både rett og plikt til å fungere i vervet for den perioden man er valgt.

Kommuneloven har særlige bestemmelser for uttreden og fritak fra folkevalgt organ. Av § 7-9 andre ledd fremgår at «Hvis en folkevalgt ikke kan ivareta vervet sitt uten at det fører til vesentlig ulempe for han eller henne, kan (...) fylkestinget etter søknad frita den folkevalgte for vervet midlertidig eller for resten av valgperioden. Når søknaden vurderes, skal det legges vekt på om grunnlaget for søknaden var kjent på det tidspunktet da den folkevalgte samtykket i å bli valgt.»

Vilkårene for å få innvilget fritak fra verv er strenge. Av forarbeider til loven (prop 46L) går det frem at det vil være viktig å vurdere om ivaretagelse av vervet fører til vesentlig ulempe for den folkevalgte. Det er ifølge forarbeidene først og fremst søkerens arbeidsforhold, sykdom og andre sterke velferdsgrunner bestemmelsen

sikter til. Begrepet vesentlig ulempe vil likevel være skjønnsmessig, og det er den folkevalgte selv som må oppleve ulempen. Det er videre viktig å legge vekt på om grunnlaget for søknaden var kjent da den folkevalgte samtykket i å bli valgt.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) sier i en tolkningsuttalelse 03.04.20 at det er kommuneloven § 7-10 andre ledd om valg av settemedlemmer som kommer til anvendelse i de tilfellene en folkevalgt har fått innvilget midlertidig fritak etter § 7-9 andre ledd, når fritaket varer i minst tre måneder. Dette også når fritaket er gjort tidsubestemt, og det er sannsynlig at fritaksperioden vil være langvarig. Den folkevalgte kan ikke anses for å ha trådt endelig ut av organet så lenge det er denne typen midlertidig fritak etter kommuneloven § 7-9 andre ledd.

Dette betyr at fylkestinget må velge et settemedlem for den perioden fritaket gjelder, og at rekkefølgen på listen for varamedlemmer skal følges, jf. § 7-10 andre ledd siste setning.

Fylkesordførers vurderinger

Mille-Sofie Kvannli (H) har søkt om permisjon da hun midlertidig skal flytte til Brasil. Kvannli var ikke kjent med forholdene som ligger til grunn for søknaden da hun samtykket til å bli valgt. Det er ikke mulig å opprettholde sine verv som bosatt i Brasil.

Disse forhold taler for at søknaden bør innvilges.

Under forutsetning av at permisjonssøknaden innvilges, må det foretas direkte opprykk hva angår fylkestinget. Videre må det velges settemedlem og rekkefølgen på listen for varamedlemmer må følges.

For IKS skal det være to varamedlemmer, det må derfor velges nytt varamedlem for perioden Kvannli har permisjon.

Distriktsprogramrådet har personlige varamedlemmer, det må derfor velges nytt varamedlem for perioden Kvannli har permisjon.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/84212-1

Saksbehandler: Harald Eide Ellingsen

Avdeling: Utvalgssekretariat

Politisk forankring av søknad om vertskap for CPMRs årsmøte 2026

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
144/2024	17.09.2024	Fylkesutvalget

Sammendrag

Rogaland fylkeskommune har blitt oppfordret til å søke om å bli vertskap for The Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR) sitt årsmøte i 2026. Årsmøtet skal avholdes i oktober eller november.

Fylkesordførers innstilling

Rogaland fylkeskommune søker vertskap for CPMRs årsmøte for 2026. Fylkesdirektøren bes utarbeide søknad, som må være klar innen 28. september. Dersom søknaden får tilslag, må midler til gjennomføring av arrangementet innarbeides i økonomiplan.

Ole Ueland

fylkesordfører

Bakgrunn for saken

Rogaland fylkeskommune har blitt oppfordret til å søke om å bli vertskap for The Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR) sitt årsmøte i 2026. Årsmøtet skal avholdes i oktober eller november.

Rogaland fylkeskommune er medlem av CPMR og representert ved fylkesvaraordfører. Totalt har CPMR mer enn 150 medlemsregioner fra 24 land, både innenfor og utenfor EU. Rogaland har ved flere anledninger hatt sentrale tillitsverv i organisasjonen.

CPMR er en organisasjon som representerer rundt 200 millioner mennesker og jobber for en balansert utvikling av Europa. Organisasjonen fungerer både som en tenketank og som en lobby for medlemmene.

Gjennom et omfattende nettverk av kontakter innen EU-institusjoner og nasjonale regjeringer har CPMR, siden sin opprettelse i 1973, fokusert på å sikre at behovene og interessene til sine medlemsregioner blir tatt hensyn til i politikk med stor territoriell innvirkning.

Organisasjonen fokuserer hovedsakelig på sosial, økonomisk og territoriell samhörighet, maritime politikk og blå vekst. Europeisk styring, energi- og klimaendringer, naboskap og utvikling er også viktige arbeidsområder.

Tre dagers samling

Ifølge CPMRs sekretariat er årsmøtet et tre- eller firedagers arrangement som kan samle 200-300 politikere og fagpersoner fra hele Europa, for å diskutere og utvikle politikk.

Både CPMRs sekretariat og tidligere vertsregioner gir tilbakemeldinger om at generalforsamlingen er en fin mulighet for å synliggjøre vertsregionen i media, både nasjonalt og internasjonalt.

Arrangementet er også en arena som gir muligheter for dialog, samarbeid og prosjekter, ikke bare for CPMRs medlemsorganisasjoner, men også for hele regionen, inkludert kommunene og næringslivet i Rogaland. Arrangementet har tradisjon for bred involvering av regionale aktører, og disse vil få muligheten til å bygge internasjonale nettverk.

Under besøket vil også kultur- og turistattraksjonene i regionen stå sentralt, noe som vil være positivt for reiselivsbransjen på en tid av året som ellers kan være rolig for en del aktører i denne bransjen.

Kostnad

Kostnaden for gjennomføringen av arrangementet er med dagens kronekurs kalkulert til å ligge mellom 3,5 – 4 MNOK. De største utgiftene er lønnskostnader for tolker i minst fem språk, måltider for tre dager, utflukt på lørdagen og leie av møtelokaler. Arrangementet vil i tillegg kreve ressurser fra administrasjonen i form av arbeidstimer til planlegging og gjennomføring.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/85163-1

Saksbehandler: Janne Gryte Malmin

Avdeling: Økonomiavdelingen

Ryfast - Samferdselsministerens tilbakemelding på mulige løsninger for et nytt takstopplegg for å redusere bompengebelastningen for pendlere

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
145/2024	17.09.2024	Fylkesutvalget
97/2024	24.09.2024	Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Oppfølging av møtet om takst- og innkrevingsopplegget i Ryfast.pdf
- 2 Svar på Dokument 8117 S (2023-2024) om ... bompengebelastningen i Ryfast.pdf

Sammendrag

Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune hadde et møte med Samferdselsdepartementet 22. mai 2024 om takst- og innkrevingsopplegget for rv 13 Ryfast. Utgangspunktet for møtet var Stortingets vedtak om å be regjeringen gjennomgå bompengeprojektet Ryfast, og snarest komme tilbake til Stortinget med forslag til tiltak som vil redusere bompengebelastningen for pendlere.

Samferdselsdepartementet har foretatt en vurdering av økonomien i prosjektet og mulige tiltak for å redusere bompengebelastningen.

Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune sine tilbakemeldinger på tiltakene som er beskrevet i statsrådens svarbrev på representantforslag 117 S (2023-2024) vil bli sett hen til i oppfølgingen av Stortingets vedtak.

Samferdselsdepartementet ønsker garantistenes synspunkter på om det er aktuelt å utrede forslaget om redusert passeringstak til 25 eller 30 passeringer finansiert med en økt innkrevingsperiode på anslagsvis 1,5 eller 1 år for å redusere bompengebelastningen for pendlere innen utgangen av september.

Fylkesdirektørens innstilling

Med bakgrunn i Samferdselsdepartementets vurdering av økonomien i Ryfast, og fraværet av reelle endringer i finansieringen, holdes innkrevingsopplegget i Ryfast uendret.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Øyvind Langeland

økonomi- og eiendomsdirektør

Bakgrunn for saken

Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune deltok 22. mai 2024 på et møte med Samferdselsdepartementet om takst- og innkrevingsopplegget for rv 13 Ryfast.

Utgangspunktet for møtet var samferdselsministerens svar på representantforslag 8:117S (2023-2024) som ble sendt 21. mars 2024 fra Roy Steffensen, Terje Halleland, Frank Edvard Sve og Morten Stordalen:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå bompengeprosjektet Ryfast, og snarest komme tilbake til Stortinget med forslag til tiltak som vil redusere bompengebelastningen for pendlere.»

Stortinget har i vedtak 725 Dokument 8:117S (2023-2024) bedt regjeringen foreta en gjennomgang av bompengeprosjektet Ryfast, og snarest komme tilbake til Stortinget med tiltak som vil redusere bompengebelastningen for pendlere.

For å følge opp Stortingets vedtak ønsker Samferdselsdepartementet garantistenes tilbakemeldinger på tiltakene som er beskrevet i statsrådens svarbrev.

Departementet ønsker garantistenes synspunkter på om det er aktuelt å utrede forslaget om å redusere passeringstaket til 25 eller 30 passeringer finansiert med en økt innkrevingsperiode på anslagsvis 1,5 eller 1 år for å redusere bompengebelastningen for pendlere. Det presiseres at eventuelle endringer i takst- og innkrevingsopplegget vil kreve lokalpolitisk behandling på et senere tidspunkt, og deretter ny sak til Stortinget.

Samferdselsdepartementet ønsker en tilbakemelding på hvordan Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune stiller seg til dette forslaget innen utgangen av september.

Det vises til FO 8/24 – behandling av interpellasjon til fylkestinget 30. april 2024 om takstnivået i Ryfast. Fylkestinget la til grunn at redusert bompengebelastning for pendlere ville kreve økt statlig bidrag til prosjektet.

Problemstilling

Fylkestinget må i saken ta stilling til om det, i Samferdselsdepartementets oppfølging av Stortingets vedtak 725, er aktuelt å få utrede forslaget om redusert passeringstak

til 25 eller 30 passeringer finansiert med en økt innkrevingsperiode på anslagsvis 1,5 eller 1 år for å redusere bompengebelastningen for pendlere.

Saksopplysninger

Utbyggingen og finansieringen av Ryfast ble vedtatt av Stortinget i Prop. 109 S (2011-2012). To undersjøiske tunneler mellom Stavanger og Hundvåg (Hundvågtunnelen) og mellom Hundvåg og Solbakk i Strand kommune (Ryfylketunnelen) gir sammen med Eiganestunnelen på E39 en ferjefri vei mellom Nord-Jæren og Ryfylke.

Prosjektet ble vedtatt finansiert med bompenger og lokale tilskudd. Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune har gitt lånegaranti basert på Stortingets vedtak. Forutsetningene for finansiering og takstnivå i Ryfast ligger over 10 år tilbake i tid. Bompengeselskapets lånegjeld er nå om lag 6,2 mrd. kroner.

Før innkrevingen startet opp i 2021 ble det besluttet et prøveprosjekt med lavere takster enn det som opprinnelig var anbefalt, jf. Prop. 44 S (2019-2020). En forutsetning for prøveprosjektet var at økonomien i prosjektet skulle evalueres etter et års drift. Gjennomgangen viste at det var nødvendig å øke takstene for å sikre tilstrekkelig inntekt til at prosjektet kan nedbetales innen fastsatt tid på 20 år.

Takstene ble økt i mars 2023 og videre justert for endret takstfordeling mellom ordinære kjøretøy og nullutslippskjøretøy i februar 2024. Dagens takster er på et nivå som skal sikre at prosjektet er tilbakebetalt etter en innkrevingsperiode på 20 år, i tråd med Stortingets vedtak. Dagens takst- og rabattnivå er i samsvar med garantistene Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune sine ønsker. Det er fremdeles tidlig i innkrevingsperioden, og det er derfor usikkert om dagens inntektsnivå er tilstrekkelig til at prosjektet vil være nedbetalt i 2041.

Takster og rabatter i Ryfast

Grunntakster:

- Ryfylketunnelen: 164 kroner i takstgruppe 1 og 491 kroner i takstgruppe 2
- Hundvågtunnelen: 33 kroner i takstgruppe 1 og 89 kroner i takstgruppe 2
- Ordinære kjøretøy i takstgruppe 1 får 20 prosent rabatt

- Nullutslippskjøretøy i takstgruppe 1 betaler 70 prosent av ordinær takst etter rabatt.
- Nullutslippskjøretøy i takstgruppe 2 betaler ikke bompenger
- Månedstak for antall passeringer i Ryfylketunnelen: 40
- Månedstak for antall passeringer i Hundvågtunnelen: 75
- Felles timesregel og passeringstak mellom Hundvågtunnelen og Bymiljøpakken.

Pendlere mellom Strand og Stavanger med ordinære kjøretøy og brikkeavtale i takstgruppe 1 betaler 158 kroner en vei. (Uten brikke med brukeravtale koster reisen 197 kroner). Tilsvarende betaler pendlere med nullutslippskjøretøy 110 kroner en vei.

Med gjeldende passeringstak vil en pendler med 21 reiser tur/retur på en måned betale 6 300 kroner for ordinære kjøretøy og om lag 4 400 kroner for nullutslippskjøretøy.

- I Prop. 109 S (2011-2012) ble det i samsvar med lokalpolitiske vedtak lagt til grunn en bompengetakst på 130 kroner i 2012-kr for ordinære kjøretøy i takstgruppe 1 inkl. 50 prosent rabatt. Dette utgjør 184 kroner i 2024-kr.
- I Prop. 44 S (2019-2020) Prøveprosjekt med lavere takster enn det som var opprinnelig anbefalt var taksten satt til 135 kroner i 2020-kr for ordinære kjøretøy med 20 prosent brikkerabatt. Dette utgjør 160 kroner i 2024-kr. For nullutslippskjøretøy var taksten 67 kroner i 2020-kr. Dette utgjør 79 kroner i 2024-kr.

Dagens takstnivå for ordinære kjøretøy med brikkerabatt på 158 kroner er dermed litt lavere enn det som ble lagt til grunn i Prop. 44 S (2019-2020) og betydelig lavere enn 184 kroner som ble lagt til grunn i Prop. 109 S (2011-2012).

Tilskuddsordning for reduserte bompenger utenfor de største byområdene

Ryfast får tilskudd fra statlig tilskuddsordning for reduserte bompenger utenfor de største byområdene. I 2024 får Ryfast 52,8 mill. kroner til å holde takstene 10 prosent lavere enn de ville vært om prosjektet ikke hadde inngått i ordningen. I perioden 2021-2024 har Ryfast mottatt 197 mill. kroner i statlig tilskudd for å holde takstene på

et lavere nivå. Dersom ordningen videreføres fram til Ryfast er nedbetalt, vil staten bidra med over 1 mrd. kroner i løpet av innkrevingsperioden.

Utenlandske kjøretøy

Det jobbes ifølge Samferdselsdepartementet aktivt for å få på plass innkrevingsløsninger for alle EU/EØS-kjøretøy i bomstasjonene.

Bompengetakster sammenlignet med ferjedrift

Ferjeavløsningsprosjekt har store fremkommelighets- og tidsgevinster for trafikantene, og takstene skal gjenspeile en nytte som oppnås sammenlignet med førsituasjonen. Utgangspunktet for bompengetakstene i ferjeavløsningsprosjekter er at bompengetakstene ikke skal være høyere enn ferjetakstene, med et tillegg på inntil 40 prosent. For en personbil med en passasjer utgjorde bompengetaksten i Prop. 109S (2011-2012) et tillegg på 45 prosent sammenlignet med billettprisen på Tau-ferja.

Samferdselsdepartementet har sammenlignet dagens bompengetakster med ferjeprisene og finner at et ordinært kjøretøy med en passasjer med maksimal rabatt (50 prosent for bil og 17 prosent for passasjer) i 2019, som var siste driftsår for Tau-ferja, kostet 183 kroner (omregnet til 2024-kr). Uten rabatt ville reisen kostet 315 kroner (2024-kr). Til sammenligning betaler ordinære kjøretøy i takstgruppe 1 med 20 prosent brikkerabatt 158 kroner, uten tillegg for passasjer. Uten rabatt er prisen 197 kroner. Tunge kjøretøy i takstgruppe 2 betalte 1590 kroner (2024-kr). Tunge kjøretøy i takstgruppe 2 betaler i dag 580 kroner. I tillegg kommer månedlig passeringstak. Etter departementets syn viser dette at bompengetakstene i dag ikke er urimelige ut fra forutsetningene.

Det kan legges til at grunnet en krevende situasjon med behov for tilskudd til ferjedrift ble takstene i fylkeskommunale ferjesamband i Rogaland satt opp en takstklasse i 2 år med virkning fra 1. januar 2018. Tunge kjøretøy i takstgruppe 2 kunne benytte storbrukerkort for rabatt på Tau-ferja.

Samferdselsdepartementets vurdering av tiltak for å redusere bompengebelastningen

- Å forlenge innkrevingsperioden kan redusere bompengebelastningen gjennom reduserte grunntakster. Det ble i Prop. 109 S (2011-2012) vurdert å forlenge

innkrevingsperioden utover 20 år for å redusere takstene. Gjennomgangen viste at andelen bompenger som må brukes til å dekke finanskostnader ville blitt svært høy, i tillegg til betydelig usikkerhet om trafikkgrunnlag, renter og prisutvikling. Usikkerhet om nedbetaling av bompengelånet gir økt risiko for garantistene. Det er usikkert om Ryfast vil være nedbetalt i 2041 etter 20 års innkrevingstid. Å forlenge innkrevingsperioden med 5 år vil øke usikkerheten ytterligere.

Statens vegvesen har beregnet at å øke innkrevingstiden med 5 år kan redusere grunntaksten med 13,5 prosent. Dette vil gi økte rente- og innkrevingskostnader på 363 mill. kroner som bilistene i Ryfast skal betale. Det er beregnet at årlig kompensasjon fra Bymiljøpakken på Nord-Jæren for timesregel og passeringstak kommer på 40 mill. kroner årlig, samt at statlig tilskudd på 52 mill. kroner årlig videreføres i en utvidet innkrevingsperiode. Til sammen vil dette bli over 800 mill. kroner i økte kostnader.

Vurderingen som ble gjort av takst- og rabattsystemet for Ryfast i Prop. 44 S (2019-2020) står seg fortsatt. Det ble blant annet vist til bomselskapets handlingsrom til å håndtere høyere renter og usikkerhet i trafikkgrunnlaget mot sårbarheten for prosjektets økonomi og risikoen for garantistene. Prøveprosjektet med lavere takster førte til at inntektene ble for lave til at prosjektet ville bli nedbetalt innen fastsatt ramme, og takstene måtte settes opp igjen. Dette viser at prosjektets økonomi er svært sårbar.

- Passeringstak ivaretar pendlere i bompengeprojekt og skal i utgangspunktet ikke settes lavere enn 40 passeringer per måned. Lokal- og pendlertrafikken i Ryfast er betydelig. Skal passeringstaket settes ned vil det påvirke prosjektets økonomi ved at andelen fripasseringer øker. Det er beregnet at gjennomsnittstakstene må settes opp med 4 prosent om passeringstaket reduseres fra 40 til 30 passeringer per måned om prosjektet skal nedbetales innenfor rammen på 20 år.

Skal bompengebelastningen for pendlere reduseres uten at øvrige bilister får høyere takster, må innkrevingstiden forlenges. Statens vegvesen har beregnet virkningene av lavere passeringstak i takstgruppe 1 med 30 og 25 passeringer.

I tabellen under vises en sammenligning av passeringstak på 40, 30 og 25 per måned, årlig kostnad, prosent av inntekt, økt innkrevingstid i år og antatt månedlig kostnad for pendlere. Det er vanskelig å beregne hvordan ulike tiltak kan slå ut, og anslagene er svært usikre.

Passeringstak	Kostnad i mill. kroner per år	Prosent av inntekt	Økt innkrevingstid i år	Antall belastning per måned ordinære kjøretøy/nullutslippskjøretøy
25	22,4	6,1	1,5	4 300/3 000
30	15,4	4,2	1	5 000/3 500
40	6,8	1,9	0	6 300/4 400

Dersom takstene ikke økes, vil et redusert passeringstak bety en lengre periode med bompenger for pendlere. Innkrevingstiden vil forlenges og det påløper ekstra renter. Det vil gjøre finansieringen betydelig mer sårbar. Statens vegvesen har anslått at økte rentekostnader for 1-1,5 års forlenget innkreving utgjør om lag 150 mill. kroner. Det vil også komme økte innkreivingskostnader med 12 mill. kroner. Dersom statlig tilskuddsordning for reduserte bompenger utenfor de største byområdene videreføres, betyr det Ryfast vil motta 52 mill. kroner årlig i ytterligere bidrag med en utvidet innkrevingstid.

- Gjennomgang av bompengetakstene i Ryfast sammenlignet med tidligere ferjetakst viser at dagens takster for takstgruppe 1 er på omtrent samme nivå som tidligere ferjetakster, og på et lavere nivå enn forutsetningene som lå til grunn i Prop. 109 S (2011-2012). For tunge kjøretøy i takstgruppe 2 er det i dag en forholdsmessig større gevinst enn i andre kjøretøygrupper. Tunge kjøretøy betaler i dag 580 kroner. Til sammenligning kostet en ferjebillett 1 590 kroner (2024-kr). I dag utgjør tunge kjøretøy om lag 4,5 prosent av alle passeringer i Ryfast og om lag 16 prosent av totale inntekter. En økning av takstene for tunge kjøretøy kan gi økt inntjening til prosjektet og bidra til å kompensere for inntektsnedgangen som følger av et lavere passeringstak.

Det understrekes at det er betydelig usikkerhet om beregningene og at de bygger på en rekke usikre forutsetninger, blant annet fremtidig trafikkgrunnlag.

Departementets vurdering er at på nåværende tidspunkt er det en risiko ved enhver endring i forutsetningene for bompengeinnkrevingen. Erfaringer fra prøveprosjektet med lavere takster viser at økonomien i prosjektet er sårbar. Det er tidlig i innkrevingsperioden, og det er på nåværende tidspunkt usikkerhet om prosjektet blir nedbetalt innen fastsatt tid med dagens takster. Endring av passeringstaket vil få konsekvenser for garantibelastningen hos fylkeskommunen, som allerede i dag er betydelig.

Eierrapport 2/2024 (1. halvår 2024) fra Ferde viser at trafikken i år er om lag som i fjor, men lavere enn det som ble lagt til grunn i Prop. 44 S (2019-2020).

Passasjerinntektene har økt etter takstendringene 3. mai 2023, og er 6,4 prosent høyere enn i samme periode i 2023. Andelen fripasseringer er 25,8 prosent for første halvår, litt høyere enn i første halvår 2023. Gjennomsnittstaksten i 2024 er lavere enn det som er forutsatt. Redusert rabatt for nullutslippskjøretøy og kpi-justering av takstene fra 1. juli 2024 medvirker til å holde gjennomsnittstaksten oppe.

De nyeste tallene som er innhentet fra Ferde, viser at bompengeinntekt i Ryfast tom. august er 4,9 prosent høyere enn i samme periode i 2023, og passeringer tom. august er på om lag samme nivå, 0,1 prosent opp.

Det er innhentet tall fra Ferde som viser at i gjennomsnitt har 97,5 prosent av bilistene under 20 passeringer i Ryfylketunnelen per måned i perioden april – august 2024.

Fylkesdirektørens vurderinger

Det har lenge vært etterspurt en gjennomgang av takst- og innkrevingssystemet i Ryfast for å få vurdert om det er mulig å justere takstene ned, spesielt for pendlerne, og risiko og konsekvenser av takstnedsettelse. Samferdselsdepartementet har lagt fram en redegjørelse der det er sett på mulige alternativ.

Ett av alternativene er å forlenge innkrevingstiden med ytterligere 5 år. Beregninger viser at det vil gi en reduksjon i grunntaksten med 13,5 prosent. Rente- og innkrevingskostnadene vil øke med om lag 363 mill. kroner. I tillegg kommer årlig tilskudd fra ordningen med reduserte bompengetakster utenfor de største byområdene og kompensasjon fra Bymiljøpakken på Nord-Jæren. Det er betydelig usikkerhet om trafikkgrunnlag, renter og prisutvikling utover i en innkrevingsperiode.

Finanskostnadene øker betydelig, og det er økt risiko for at nedbetalingsplanen for prosjektet ikke kan holdes. Vurderingen fra departementet er at evalueringen av prøveprosjektet med lavere takster viser at prosjektets økonomi er svært sårbar.

Ryfast får tilskudd fra ordningen med reduserte bompengetakster utenfor de største byområdene for at takstene skal være 10 prosent lavere enn de ellers ville vært. Ordningen har vært foreslått tatt vekk, men i Nasjonal transportplan 2025-2036 er ordningen videreført. Fylkesdirektør vil vise til at ordningen forutsetter at det gis årlige bevilgninger i Statsbudsjettet, og at det er en usikkerhet om tilskudd fra ordningen med forlenget innkrevingstid.

Det ble i Prop. 109 S (2011-2012) vurdert at det ville gi betydelig usikkerhet og risiko for nedbetalingen av bompengelånet om innkrevingsperioden ble forlenget utover 20 år. Vurderingen nå er at det er usikkert om Ryfast vil være nedbetalt i 2041 etter 20 års innkrevingstid. Fylkesdirektøren vil minne om det betydelige garantiansvaret fylkeskommunen har påtatt seg. En forlenget innkrevingsperiode gir økte kapitalkostnader, økt usikkerhet og økt risiko for at fylkeskommunen som garantist.

Endring av passeringstak er et mulig alternativ for å redusere bompengebelastningen for pendlere. Statens vegvesen har regnet på hva en reduksjon av passeringstak vil ha i årlig kostnad og hva den antatte belastningen per måned blir for ordinære kjøretøy/nullutslippskjøretøy. Årlig økte kostnader med fripasseringer må enten betales av en endring i fordelingen av bompengebelastningen i kjøretøygruppene, en forlengelse av innkrevingsperioden eller endringer i finansieringen av prosjektet i form av tilskudd.

Fylkesdirektøren vil vise til at i sammenligningen som departementet gjør om hva tunge kjøretøy betalte på ferja før og hva de belastes i bompenger nå, kan det se ut til at det ikke er tatt hensyn til at de fleste hadde storbrukerkort. Tunge kjøretøy utgjør i dag 4,5 prosent av alle passeringer og om lag 16 prosent av totale inntekter. En økning av takstene kan kompensere for inntektsbortfallet ved å sette ned passeringstaket, men det kan også føre til en utilsiktet endring i trafikkgrunnlaget. Fylkesdirektøren mener det er betydelig usikkerhet både om beregninger og framtidig trafikkgrunnlag og at å endre forholdstallet mellom takstgruppene blir for usikkert.

Statens vegvesen har satt opp en tabell som viser et anslag over hvor mye innkrevingstiden må forlenges ved gitte forslag til passeringstak. Blir passeringstaket

satt ned til 25 passeringer er det anslått at en økt innkrevingstid på 1 – 1,5 år vil gi økte rentekostnader med 150 mill. kroner og 12 mill. kroner i økte innkrevingskostnader. Fylkesdirektøren viser til at økonomien i prosjektet er skjør. De nyeste tallene fra Ferde viser at trafikken er på samme nivå som i fjor og at gjennomsnittstaksten i 2024 er lavere enn forutsatt. Fylkesdirektøren deler departementet syn på at enhver endring i bompenginnkrevingen ikke er uten risiko. Når 97,5 prosent av bilistene i Ryfylketunnelen har under 20 passeringer i måneden er det forholdsmessig få bilister som får nytte av et passeringstak ned mot 25 passeringer sett i forhold til at lengden på innkrevingsperioden øker for alle. Et passeringstak som vil fange opp mange må settes såpass lavt at det vil gi store endringer i takst- og innkrevingssystemet. Fylkesdirektøren mener at risikoen for garantistene med endringer i passeringstaket i Ryfast, uten at det også kommer endringer i finansieringen i form av økte statlige tilskudd, er for stor til at fylkesdirektøren kan tilrå endringer i innkrevingsopplegget.

Det er eventuelt Kommunal- og distriktsdepartementet som må gjøre en ny faglig vurdering av garantienes forsvarlighet dersom man velger å gjøre endringer i opplegget som krever ny godkjenning. Dette gjøres i så fall på bakgrunn av fylkeskommunens egen vurdering.

Fylkesdirektøren forutsetter at avtaler som innkreving av bompenger fra alle EU/EØS kjøretøy kommer på plass i løpet av kort tid.

Konklusjon

Med bakgrunn i Samferdselsdepartementets vurdering av økonomien i Ryfast, og fraværet av reelle endringer i finansieringen, tilrår fylkesdirektøren at innkrevingsopplegget i Ryfast holdes uendret.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.